

laiškai lietuviams

gruodis/december 1980

KALĖDŲ NAKTIES VIZIJOS	361	J. E
GEROJI NAUJIENA - KELIAS Į LAIMINGĄ GYVENIMĄ	364	Nina Gailiūnienė
II VATIKANO SUSIRINKIMAS . . .	369	Vysk. V. Brizgys
GYVENIMO MEDIS — PILNAS ŽIEDŲ IR VAISIŲ	375	Bruno Markaitis, S.J.
EILĖRAŠČIAI	380	Adelė Abromaitienė
JŪSŲ NEKĖS DĖL MANO VARDŲ	381	Chiara Lubich
IŠ PIETŲ Į ŠIAURĘ PER EUROPA (IV)	382	Birutė A. Vindašienė
IDEALUS VYRAS IR RELIGIJA	387	Vytautas Kasnis
KALBA	389	Juozas Vaišnys, S.J.
TĖVYNĖJE	391	Vytas Butvila
“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” EKSKURSIJA	393	Redakcija
1980 METŲ “LAIŠKŲ LIETUVIAMS” TURINYS	394	Redakcija

**Mūsų mieluosius skaitytojus, rėmėjus ir bendradarbius
telydi kalėdinė ramybė ir džiaugsmas
per visus 1981-uosius metus!**

Šis numeris iliustruotas D. Tarabildienės darbų nuotraukomis. Visos nuotraukos Algirdo Grigaičio.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$8.00, single copy 80 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing offices.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1980 / GRUODIS-DECEMBER / VOLUME XXXI, NO 11

KALĖDŲ NAKTIES VIZIJOS

J. E.

Joks dailininkas nepajėgs išreikšti tai, kas glūdi tikinčiojo širdyje, kai Kalėdų varpai suskamba tylų žiemos vidunaktį. Dievas guli ant drėgnų šiaudų. Blizga gyvulių akys prieblandoje. Neramus vėjas blaško raudoną lempos liepsną Juozapo rankoje, kai prieš mūsų akis atsiskleidžia nuostabūs vaizdai. Iš tamsos mūsų vaizduotėje išnyra praeitis, žydų tautos ir pagonijos amžiai, dar negimusios ateities kartos, kurių mįslingus veidus supa tamsūs netikrumo šešėliai.

Mes regime Romą, giliai miegančią po cirko žaidimų, kraujo ir vyno. Atėnuose graikų filosofai ir išminčiai budi prie knygų, ieškodami nežinomojo dievo. Štai Aleksandrijos didingas miestas, supamas faraonų kapų ir sfinksų, savo mirgančiomis šviesomis dieną pavertė į naktį. Tarp balto smėlio dykumų ir miegančių palmių vaikščioja mirusi Babilonijos ir Persijos garbė, dienos mirazuose pasirodo mirusiųjų pasaulio užkariautojų šešėliai. Matome paslaptį Kinų imperijos miestus, saugomus storų mūro sienų, ir puošniąsias Indijos šventyklas, pilnas stabų garbintojų. Ant kalnų viršūnių išdidžiai stiepiasi persų saulės šventovės. Nuo žiauriųjų Meksikos aukurų kyla juodi dūmai, ir milžiniškos stabų rankos laiko apgniaužusios kraujuojančias paaukotų žmonių širdis.

Vizijų scena pasikeičia. Piemenys skuba į Betliejų pagarbinti gimusio Kūdikio. Tie paprasti, beturčiai gyvulių sargai — tai pirmieji Mesijo svečiai, pirmieji Dievo Sūnaus mokiniai ir Jo karalystės nariai. Ir nors jie nepažinojo pasaulio politikos, nebuvo girdėję naujausių svaichiojimų apie meną, mokslą ir ereziją, jie suprato didžiausią dangaus ir žemės paslaptį, kad Dievas tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų.

D. Tarabildienė

Kalėdų nuotaikos

Išgirdę iš giedančių angelų, kad gimė Tas, kurio išsiilgusios laukė pasaulio tautos, jie neša avinėlį Naujagimiui dovanų. Ir taip piemenys atrado savo Ganytoją ir Išganytoją.

Vėl naujas reginys. Kūdikis jau nebeguli ėdžiose, bet ant motinos kelių. Tyruose žygiuoja karavanas iš rytų. Skamba kupranugarių varpeliai. Trys rytų išminčiai suklupo prieš Kūdikį, o stebuklingos žvaigždės šviesoje žvilgėjo auksas ir sidabras, nemirtingumu dvelkė myra ir į aukštą dangų kilo smilkalai. Žvaigždė ir trys išminčiai, lyg ugnies pilni meteorai, perskrodžia beauštantį Kristaus kūdikystės dangų. Tūkstančiai matė žvaigždę, bet tik trys išminčiai joje išžiūrėjo Dievo pirštą, kviečiantį tolimon kelionėn. Jie paliko namus ir šeimas ir, sekdami žvaigždės šviesą, surado savo Dievą, gulintį tvartelyje ant šiaudų. Tikrai, šalia Petro ir Abraomo tikėjimo pasaulis dar nebuvo matęs kito tokio galingo tikėjimo, kaip jų.

Sugrįžo išminčiai į savo šalį. Piemenys grįžo prie savo avių, o Juozapas ir Marija skubėjo į ištrėmimą. Neramiai miegojo Kūdikis prie motinos krūtinės. Dykumoje viešpatavo nejauki tylą. Neramiais smėlynais švilpavo vėjas ir vaitojo vienišos palmės. Ryto saulėje išniro Raudonosios jūros vandenys. Pagaliau tarp žaliuojančių lygumų pasirodė Heliopolis, Egipto saulės ir stabų miestas. Gatvės pilnos žmonių, skubančių, rėkiančių, perkančių ir parduodančių. Virš tamsių ir klastingų Nilo bangų dar tebekabėjo senasis prakeikimas, nors seniai jau išdžiūvo avinėlio kraujas ant sauso medžio durų. Tyliame upės murmėjime girdėjosi naujagimių riksmas, kuriuos žudė Dievo angelas tą baisią naktį, kai Mozė vedė žydų tautą iš Egipto vergijos. Jame nuaidėjo Betliejaus nekaltųjų kūdikių mirštantys balsai ir jų motinų aimanos. Pranašo Jeremijo žodžiais, tai Rakėlė, verkianti savo sūnų, negalinti nusiraminti, nes jų nebėra. Vėl pro vakaro vėją atklydo nesuskaitomų kojų skubantys žingsniai. Tai Izraelio vaikai keliavo iš nelaisvės namų į žadėtąją žemę, tekančią pienu ir medum.

Saulė jau leidosi, ir egiptiečių minios grūdosi į šventyklas. Baubė šventieji jaučiai, kai iš auksinių indų kilo Arabijos smilkalai ir draikėsi apie negyvas stabų kojas. Marija staiga pertraukė savo darbą prie ratelio. Juozapas sustojo pjovęs medžio lentą. Jo akys nukreiptos į Kūdikį. Jie išgirdo pirmąjį Kūdikio žodį. Gal tai buvo Dievo vardas, gal brangusis Motinos vardas. Amžinasis Žodis pagaliau prabilo žmogaus kalba, ir Egipto stabai susvyravo ant savo molinių kojų.

Juozapas regį sapną. Ir štai vėl matome tris keleivius, skubančius iš ištrėmimo žemės atgal į tėvynę. Džiaugsmas spinduliuoja iš pavargusių ir iškankintų tremtinių veidų. Čia, tyruose, kur nebematyti tamsiaveidžių pagonių ir jų paslaptinių piramidžių, vėl galima atsikvėpti laisviau. Dieviško Kūdikio akys darosi vis gilesnės, jose kasdieną vis aiškiau atsispindi dievybės paslaptis. Jeruzalės išsiilgusi Jo širdis. Tas nuplikęs kalnas už miesto vartų stovi Jo akyse.

Taip Kalvarijos šešėliai duoda pilną prasmę Kristaus kūdikystės vaizdams. Bet greitai tie vaizdai pasikeis. Senoji Romos imperija suklups ant kelių prie Betliejaus Kūdikio kryžiaus. Mirė Erodas, kirminų suėstas. Nekaltųjų bernelių kapai užžėlę usnimis ir erškėčiais. Mirė Neronas, tik dar teberiogsojo jo kraugeriško cirko griuvėsiai. Pasaulis žengs į naujus amžius, kur viešpataus Betliejaus Kūdikis. Jo žodis bus išnešiotas po keturias pasaulio šalis. Jis bus ženklas, kuriam prieštaras. Dėl Jo daugelis žus ir daugelis prisikels.

Žengdami į naujuosius metus, ženkime į ateitį per Betliejaus angą, lydimi amžių vizijų. Tegul trykšta iš Betliejaus džiaugsmas ir ramybė geros valios žmonėms, kurie, kaip rytų išminčiai, nesigaili paaukoti savo širdies aukso, myros ir smilkalų. Mūsų naujieji metai bus tikrai laimingi, jei ieškosime Dievo su piemenimis ir išminčiais ne garsiuose pasaulio užteigos namuose, bet Betliejaus neturte ir paprastume. Palikę savo išmintį ir įsivaizduotą didybę, sulenkime kelius prieš tą gilią dievybės paslaptį. Mūsų širdies žaizdos tam Kūdikiui bus brangesnės už auksą ir smilkalus. Jis tiesia į mus savo dieviškas

GEROJI NAUJIENA —KELIAS Į LAIMINGĄ GYVENSĮĄ

NINA GAILIŪNIENĖ

Vieną kalbą popiežius Jonas Paulius II pradėjo įdomiu teiginiu: "Krikščionis žino, kad kiekvienas žmogus yra g-męs būti laimingas".

Norint išvardinti, kas žmones skiria, reikia ilgo sąrašo. Rasė, tautybė, kalba, religija, kultūra, civilizacija, lytis, luomas, amžius, išsilavinimas, socialinė ir materialinė padėtis ir t.t.

O nusakyti, kas juos jungia, gana tik dviejų žodžių: laimės troškimas. Nebuvo, nėra ir nebus žmogaus, kuris nenorėtų būti laimingas. To maža. Žmogus ne tik trokšta būti laimingas. Jis laimės ieško. Ne pasakose, o realybėje.

Pasibaigtų laimės ieškojimas, jeigu kas rastų miške paparčio žiedą šv. Jono naktį... Pasigautų aitvarą... Ar gerąją laumę gautų į marčias... Deja, šitos pasakos išreiškia tik padėties beviltiškumą. Užtikrina, kad laimės ieškojimas yra be pabaigos.

Žmogus tai žino. Bet visą gyvenimą praleidžia laimės siekdamas sau ir linkėdamas kitiems. Ar linkime sveikatos, ar gauti darbą, ar išlaikyti egzaminą, ar malonių atostogų, ar sėkmingo darbo, gero ryto, labos nakties, iš esmės linkime laimės, nes kiekvienas gero linkėjimas yra laimės linkėjimas.

Laimės troškimas yra universalus. Visuotinis. Nepasotinamas šiame gyvenime. Todėl jis skverbiasi net už mirties vartų. Tegul mūsų pagonys protėviai garbino perkūną ir

rankas prašydamas: "Duok man savo palūžusią širdį, o aš tau duosiu naują širdį ir naują dvasią. Duok man savo nuvargusį kūną, o aš tau duosiu nemirtingą. Duok man savo senuosius metus, o aš tau duosiu nesibaigiančią amžinybę".

Amžiai ateina ir praeina. Nors laikas nuolatos juda, bet amžinybė stovi vietoje. Gyvas Betliejaus Kūdikis ir gyva Betliejaus istorija. Tos stebuklingos nakties vizijos tegul veda tikinčią širdį į laimingesnę ateitį, kaip žvaigždė vedė tris išminčius į Betliejų.

kitas gamtos jėgas iš baimės. Saulę, ugnį ir žemę iš dėkingumo, kad švietė, šildė ir maitino. Bet mirus valdovui ar karžygiui, kartu su jo lavonu degino valgi, gėralus, rūbus, papuošalus, ginklus, mylimą žirgą, kartais net tarnus, kad mirusiojo laimei nieko netrūktų dausose. ..

Nėra religijos, kuri neskelbtų kokia nors forma pomirtinio gyvenimo. Mat pati žmogaus prigimtis veržiasi amžinai gyventi. Ir svarbiausia — gyventi *laimingai*.

Net ir ateistas, netikęs į Dievą ir pomirtinį gyvenimą, tiki į amžiną laimę. Tik jo tikėjimas reiškiasi negatyviai. Tikintysis tikisi būti laimingas, po mirties gyvendamas. Ateistas — negyvendamas. ..

Popiežiaus teiginyje, jog "krikščionis žino, kad kiekvienas žmogus yra gimęs būti laimingas", svarbiausias žodis yra *žino*. Tik krikščioniškoji religija sugeba racionaliai išaiškinti laimės nepasotinamo troškimo paslaptį. Tik ji žino būdus, priemones ir kelius, vedančius į laimę šiame gyvenime ir busimajame.

Pradžios knyga sako, kad žmogus yra suvertas "pagal paties Dievo prigimtį ir panašumą". Dievas sutvėrė žmogų tik su viena intencija ir paskirtimi: kad jis amžinai gyventų ir dalyvautų Dievo laimės pilnatvėje.

Rojuje Adomas ir Ieva buvo laimingi. Bet kai pirmoji nuodėmė nukirto betarpišką ryšį su Dievu, jų laimė subyrėjo. Liko tik jos ilgesys. Jam patenkinti žmogus griebiasi įvairiausių laimės surogatų. Turto. Garbės. Valdžios. Aukštos socialinės padėties. Kūrybos. Mėgstamo darbo. Mokslo. Kelionių. Linksmo gyvenimo. Meilės nuotykių.

Žodžiu, kaip kas išmano, taip save gano, anot lietuviško posakio. Bet galų gale prieina išvados, kad "laimės už pinigą nenusipirksi". (Daugumas minėtų laimės surogatų už pinigą gaunami). Ir belieka tikėti šv. Augustino žodžiais: "Nerami bus žmogaus širdis, kol neatsilsės Viešpatyje".

Gyvendami pažangios technikos laikais, žinome, kad kuo tikslesnė ir tobulesnė mašina, tuo didesnė priežiūra jai reikalinga, kad ji galėtų funkcionuoti. Kartais neužtenka tik ypatingos švaros, saugojant ją nuo dulkių. Dar reikalinga pastovi, tam tikro laipsnio temperatūra ir drėgmė. O mašinai sugedus, ją taiso tik tie, kas ją gamino.

Žmogus yra pats gražiausias ir tobuliausias Dievo kūrinys. Jo visos kūrybos vainikas. Nuostabus junginys amžino ir laikino; begalybės ir ribotumo; medžiagos ir dvasios.

Mokslininkai nuostaba apsvaigsta, kai kompiuteriais mėgina apskaičiuoti vien tik žmogaus organizme vykstančias chemines funkcijas. Prieina išvados, kad žmogaus kūnas yra pati patvariausia, tobuliausia ir komplikuočiausia automatinė mašina. Sako, kad reikėtų kelių cheminių fabrikų atlikti chemines funkcijas, be paliovos vykstančias žmogaus organizme.

Kai kokia įmonė pagamina gerą produktą, paprastai ji užpatentuoja. Taip saugoma jo kokybė nuo surogatų. Dievas sutvėrė pasaulį, pilną stebėtino grožio, neišpasakyto įvairumo ir svaiginančio didingumo. Žmogus yra tik dulkė, palyginus su ta beribe visata.

O tik tą dulkę — žmogų — Dievas panoro "užpatentuoti" tardamas: "Padarykime jį pagal mūsų išvaizdą ir panašumą". Ir savo paties kvapu įkvėpė i medžiaginį žmogaus kūną tą dieviškąjį panašumą, kurį krikščioniškoji religija vadina siela. Šitoji dieviškoji prigimtis žmoguje neprieinama jokiems mokslo eksperimentams. Ji yra dieviškosios firmos paslaptis; šv. Trejybės patentas. . . Mokslui pasisėkė surasti tik Viešpaties "gaminio" serijos numerį, įrašytą kiekvieno žmogaus pirštų galuose. . .

Ar ne nuostabu, kad Michelangelo žmogaus tvėrimo paveiksle tarsi nori pasakyti, kad pirštų galai buvo paskutinis Dievo-žmogaus sąlytis, prieš Tvėrėjui atsitolinant nuo savo kūrinio. Ką genijaus intuicija išreiškė mene, tris šimtus metų vėliau mokslas atrado, kad pirštų nuospauda yra neginčijamas asmens autentiškumo įrodymas. Net ir identiškų dvynukų, kurių net patys tėvai negali

atskirti vieną nuo kito kūdikystėje, pirštų nuospaudos yra skirtingos. Įrodymas, kad kiekvienas žmogus yra unikumas. Iš nebūties "aš tave pašaukiau vardu — tu esi neįkainojamos vertės mano akyse", sako Viešpats.

Jeigu žmogaus preciziškas išdirbinys reikalingas ypatingos priežiūros, ar ne logiška galvoti, kad dieviškasis kūrinys dar rūpestingiau turi būti prižiūrimas? Moderni medicina jau gerokai prailgino žmogaus amžių. O ateities visos viltys sudėtos į preventyvines priemones, kaip žmogų išlaikyti kuo ilgiausiai jauną, sveiką ir pajėgų. Ateityje pacientas gaus iš savo gydytojo ne receptą vaistams, o mediciniškus įsakymus: tai daryk, to nedaryk.

Ką medicinos daktaras tik tikisi daryti, dieviškasis Gydytojas jau seniai padarė. Prisimenate pasaką, kaip gudrūs karaliaus dvariščiai atskyrė tikrąją princesę nuo kitų gražių mergaičių, norinčių gauti princą už vyrą? Ogi kai jas paguldė į karališkas lovas, po matracais padėjo po žirni. Visos gražuolės saldžiai miegojo minkštose lovose. Tik princesė per naktį nesudėjo akių, nes žirnis, padėtas po septyniais matracais, spaudė jos išlepintą kūną...

Jeigu tokia lepi karališkoji prigimtis, nepalyginamai jautresnė turi būti dieviškoji prigimtis žmoguje — jo siela ir dvasia. Todėl Dievas iš karto įtaisė žmoguje automata, jautrų gėriui ir blogiui. Mes jį vadiname *sąžine*.

Kai laiko tėkmėje ir kovos už buitį šiurkštume tas automatas atbuko, Dievas davė savo Dešimt Įsakymų. Tai buvo pirmas rašytas Dievo receptas, kaip padaryti laimesnę žmogaus gyvenimą žemėje.

Istorija žino eilę autorių, mėginusių kurti įvairias utopijas. Pamėginkime ir mes valandėlei pasvajoti, kas įvyktų pasaulyje, jeigu visi žmonės, visos tautos ir valstybės tobulai laikytųsi Dešimties Dievo Įsakymų.

Ogi nebūtų jokių nusikaltimų, karų ir perversmų. Reikėtų uždaryti kalėjimus ir ginklų fabrikus. Nereikėtų nei policijos, nei kariuomenės, nei advokatų, nei teismų, nei apsaugos, nei užraktų. Nereikėtų nei narko-

tikų kontrabandos, nei pornografijos, nei mafijos, nei irstančių šeimų, nei skyrybų, nei nelaimingų vaikų ir abortų. Išnyktų didelė dalis skurdo, baimės, rūpesčių ir skausmo.

Dar vis reikėtų žmogui dirbti. Kęsti gamtos nelaimės. Kovoti su visokiais parazitais. Sirgti ir mirti. Bet vis tiek žmogaus gyvenimas žemėje būtų pasakiškai geras ir gražus. Nedaug blogesnis, kaip buvo rojuje.

Ar tai nerodo, kad davimas Dešimt Dievo Įsakymų buvo Viešpaties tėviškos meilės įrodymas? Kelrodis į geresnį gyvenimą klystkeliuose pasimetusiame žmogui. Aiškus Dievo bandymas ašarų pakalnę pakeisti į rojų primenantį slėnį. Deja, nepavyko.

Ir mes buvome išmokyti Dešimt Dievo Įsakymų dar vaikystės dienose, rengiantis pirmajai išpažinčiai. Sužinojome, kad jų "laužymas" yra nuodėmė. Kartais "mirtina", kartais mažesnė. Bet vis tiek, jeigu jau nori nueiti į dangų, tai juos laikyk, o kokį "sulaužęs", eik išpažinties. . . Ir, aišku, tik dėl to, kad po mirties nueitum į dangų. . .

Rezultatai? Blogi! Iki šių dienų žiūrime į Dievo Įsakymus, kaip į mūsų asmeninės laisvės varžtus, o ne kaip į mūsų *žemiškosios* laimės patikimiausią apsaugą ir garantiją. Ir į tų Įsakymų Davėją žiūrime ne kaip į rūpestingą Tėvą, o kaip į pasislėpusį policininką, tykantį "aukos", kad galėtų įtraukti į savo juodąją knygą už Jo Įsakymų "sulaužymą". Atsiskaitymas įvyks amžinybėje. Nenuostabu, kad Įsakymai šiandien taip mažai paisomi...

Dievo Sūnus, priėmęs žmogaus prigimtį, savo gyvenimu įrodė, kad tobulas Dievo Įsakymų išlaikymas žmogui yra galimas.

Jis Įsakymų nepanaikino, bet pats būdamas žmogus ir gyvendamas tarp žmonių, Kristus įžvelgė į pačias žmogaus prigimties gelmes, kurias dabar psichologija mėgina suprasti. Jis žinojo, kad žmogui daug lengviau paklusti raginimui *daryk*, kaip įsakymui *nedaryk*, kad meilė yra daug patvaresnė, kaip baimė. Todėl Kristus Dešimt Dievo Įsakymų (dalis jų negatyvūs — nedaryk!) suvedė į du. Abudu pozityvūs! Mylėk Dievą. .. Mylėk savo artimą...

Psichologija tvirtina, kad kūdikio pilnam fiziniam ir dvasiniam išsivystymui būtinai reikalinga meilė. Kaip kiekvienas gyvis reikalingas tam tikro laipsnio šilimos, taip žmogus — meilės. Meilė yra pagrindinis elementas žmogaus laimėje. Jausmas, kad yra mylimas šeimoje, draugų tarpe, visuomenėje, padeda žmogui iškęsti didžiausius gyvenimo sunkumus. Net palengvina sutikti mirtį.

Priešingai, žmogus, neturįs jam artimos nė vienos širdies, išgyvena pragarišką vienišumo jausmą, kuris veda į desperaciją ir dažnai savęs sunaikinimą.

Nenuostabu, kad Kristus savo pavyzdžiu ir žodžiu ypatingai rodė meilę žmogui. Matyt, kad apaštalams Jo meilė buvo taip atvira, didelė ir kasdien jaučiama, kaip vaikams tėvų meilė. Kitaip, duodamas meilės įsakymą, Jis nebūtų savosios skyręs pavyzdžiu ir matu: "Mylėkite vienas kitą, kaip aš jus mylėjau". Meilę Jis pasirinko ženklą, iš kurio bus pažįstami Jo sekėjai. "Iš to, kaip jūs vienas kitą mylėsite, pasaulis pažins, kad jūs esate mano mokiniai". Ir įsakymų laikymą Jis surišo ne su baime, o su meile. "Kas myli mane, tas laiko mano įsakymus".

Nenoras atleisti, neapykanta ir keršto troškimas, veda į asmenybės suirimą. Kad tai neįvyktų, Kristus atleidimo svarbą primena kasdieninėje maldoje. "Ir atleisk mūsų kaltes, kaip ir mes atleidžiame". Atseit, prašydamas atleidimo sau, žiūrėk, kad jau būtum atleidęs kitiems.

Nežiūrint tų vidinių (sąžinė) ir išorinių (Dešimt Dievo Įsakymų) apsaugos priemonių, Kristus žinojo, kad bus tokių, kurie besivaikydami laimės surogatus, vis tiek išbradys žemiškąjį purvą. Kas bus, kai anksčiau ar vėliau pasijus kalti? Žinome, kad reikia prityrusio psichiatro, kad atstatytų emocinę pusiausvyrą, kurią išardė kaltės jausmas.

Tokiam Kristus užtikrino besąlyginį nuodėmių atleidimą. Jis paliko visiems laikams susitaikymo arba atgailos sakramentą. Viskas buvo Dievo numatyta. Paliktos priemonės padėti žmogui kiekvienoje nelaimingoje situacijoje.

Anksčiau vis buvo tyrinėjamas Kristaus asmens istoriškumas ir jo mokslo, surašyto Šventraštyje, autentiškumas. Dabar į Šventraštį pasižiūrėta ir iš kitos pusės.

Žinome, kad Kristus ir apaštalai nebuvo išėję jokių mokslų. Iš dviejų situacijų, užrašytų evangelijose, matyti, kad Kristus mokėjo skaityti ir rašyti. Jis *skaitė* iš Senojo Įstatymo Nazareto sinagogoje. Pasiūlęs tam, kuris be nuodėmės, mesti pirmą akmenį į sugautąją svetimoteriaujant, Kristus pasiūlė ir *rašė* smėlyje. Tačiau šių dienų mokslas neranda nieko evangelijose, kas prieštarautų modernios medicinos ir psichologijos dėsniams, nežiūrint fakto, kad Kristus gyveno ir skelbė savo idėjas prieš du tūkstančius metų nemokytiems, paprastiems žmonėms.

To negana. Kai jokios medicinos ir psichiatrijos priemonės negelbsti, pacientui siūloma dvasiškio patarnavimas. Tie, kurie patys ant savo kailio patyrė, tvirtina, kad dvasinės priemonės veikia.

Geraį pažįstu Jerry ir Jane, kuri kompanijoje išsiskiria iš kitų pavydėtina išvaizda. Abudu aukšti, liekni, jaunesni, negu jų metai, stumią juodu į vadinamą viduramžių grupę.

Prieš dešimt metų jie jautėsi pasiekę daugiau, negu jauna pora drįstų tikėtis. Žmonės stebėjosi abiem. Juo—kad pasiekė aukštą poziciją didelėje draudimo kompanijoje; ja, — kaip tokia jauna, reto grožio ir žydingos sveikatos moteris jau gali būti šešių vaikų motina.

Grožis liko nepaliestas. Bet Jane rankos ir kojos darėsi nesavos ir nepatikimos. Net akys kartais rodė dvigubus objektus. Baimė, kaip slidi gyvatė, išliaužė į jos širdį ir išpylė nevilties nuodus. Iš karto blogą savijautą vertė klimato pasikeitimui. Dėl Jerry karjeros saulėta Kalifornija buvo iškeista į šaltą Naująją Angliją.

Kai Jane sveikata nesitaisė, reikėjo kreiptis į gydytoją. Ir po dešimties metų Jerry sakosi aiškiai girdįs jauno gydytojo balsą ligoninės koridoriuje: "Young man, your wife has multiple sclerosis. The disease is incurable". Gydytojas nuėjo, palikęs jauną

vyrą sudužusios šeimos laimės skeveldrose viena...

Liga nežinoma. Rytojus netikras. Šeši maži vaikai. Kai rūpestis ir baimė įstūmė Jerry į depresiją ir buvo pavojus gauti visišką nervų pakrikimą, jis savo neviltyje kreipėsi į pažįstamą kunigą.

"Jerry, ko judviem šiuo momentu labiausiai reikia, — tai gerų rekolekcijų. Judu negalite tokio kryžiaus nešti vieni. Jis yra per sunkus žmogaus pečiams", toks buvo kunigo patarimas. Ir juodu griebėsi, kaip skęstantysis šiaudo.

Rekolekcijos, pasirodo, buvo skirtos Cursillo nariams. Po jų Jerry ir Jane įstojo nariais į tą grupę. Išmoko kasdien kartu melstis visa šeima, skaityti Šv. Raštą. Jautėsi ne vieni. Visa grupė meldėsi už Jane sveikatą.

Anot Jerry: "Stebuklo neįvyko. Jane nepasveiko. Ir dabar ji turi gerų ir blogų dienų. Bet išnyko baimė. Atsirado drąsa ir pasitikėjimas, kuris virto žinojimu, kad su Kristumi esame pajėgūs viską išgyventi. Grįžo į namus laimė ir gyvenimo džiaugsmas".

Kai Jane liga stabilizavosi, ji vėl pradėjo dirbti su atsilikusiais ir kitaip nesveikais vaikais. Skausmą ir neviltį pažinę patys, juodu pasidarė jautrūs kitiems. Nežiūrint ligos ir savo didelės šeimos, juodu dar augina tris mažus atsilikusius vaikus, juos išsūnię.

Su motiniška meile Jane kalba apie Patrick, kuriam valdžia negalėjo surasti namų. Berniukas trejų metų. Neišsivysčiusio proto. Nevaikščioja. Nekalba. Maitinamas tik iš buteliuko. Svoris ne didesnis už vienerių metų kūdikio. Tokiame stovyje buvo vaikas, kai jį parsivežė į savo namus.

Mylimas ir dieną naktį prižiūrimas, berniukas per metus atkuto. Valgo normalų maistą. Svoris padvigubėjo. Pradėjo vaikščioti. Buvo šeimos šventė, kai Patrick pirmą kartą nusišypsojo. Dar didesnė, kai ištare *mama*. ..

Jerry sako: "Daugelis žino tik teoretiškai šv. Pauliaus žodžius, kad *viskas išeina į gera tiems, kurie myli Dievą* (Rom 8,28), o

aš jų tikrumą esu patyręs praktikoje. Savo paties šeimoje”.

Kadangi žmonos liga gali pablogėti bet kada, Jerry sakosi semias stiprybės iš jo mėgstamo posakio: "We don't know what tomorrow holds for us, but we do know WHO holds our tomorrow”.

Kitaip klojasi tiems, kurie tragedijos ištikti nuo Dievo nusigręžia. Ne dėl to, kad Jo pagalba netikėtų. Bet iš asmeniškų keršto. Kam Dievas "atėmė" mylimą asmenį, "siuntė" nepagydomą ligą ar kitokią nelaimę?

Normaliai širdies žaizdas išgydo laikas. Ne tokiam. Čia laikas veikia visiškai priešingai. Juo tolyn, tuo nelaimingasis labiau kenčia. Neapykantą Dievui perkelia ir į žmones. Kodėl jie laimingesni, negu jis?! Kodėl jis turi kentėti, o kiti ne?! Ir taip jis pasidaro atsiskyrėlis, užsidarėlis, nesugyvenamas. Susikuria sau žemėje pragarą ir nesileidžia iš jo išgelbėti.

Vyskupui Fulton Sheen teko patirti, kad mirties atveju tokį sunku išgelbėti ir nuo tikrojo pragaro amžinybėje. Ligonis nenorėjo nieko girdėti apie Dievą. Jo sesuo verkdamą ėjo nuo kunigo pas kunigą, kad gelbėtų vėžiu sergantį brolių. Vyskupas Sheen buvo jos paskutinė viltis. Dešimt kunigų mėgino. Kiekvienas buvo išvarytas iš kambario.

Kad to neatsitiktų ir jam, vyskupas nėjo į vidų. Tik praverdavo palatos duris ir pasakęs "Hello!", "Good morning!" ar "Good afternoon!", jas uždarydavo. Lankydamas kasdien per mėnesį laiko, jis padarė tokį progresą, kad tą pasveikinimą ligoniui galėjo pasakyti prie jo lovos ir kartais gauti atsakymą.

Laiko buvo maža. Mirtis sparčiai artinosi. Vyskupas nutarė rizikuoti.

— Ar Jūs žinote, kad sergate nepagydomu vėžiu?

— Žinau.

— Žinote, kad greitai mirsite?

— Žinau.

— Ar norite susitaikinti su Dievu?

— Ne! Nenoriu.

— Gerai. Darykite, kaip norite. Čia Jūsų asmeninis reikalas. Iki pasimatymo rytoj,

— ramiai baigė pokalbį vyskupas ir toliau kasdien lankė ligonį. Daugiau neužsiminė apie Dievą, tik už jį vis daugiau meldėsi. Ligonis kasdien ėjo silpnyn, bet nerodė nė mažiausio atgailos ženklo.

Kai vyskupas atėjo 49-tąją kartą, daktaras įspėjo, kad ligonis ryto nesulauks. Vyskupas kalbėjo ramiai, švelniai, bet atvirai:

— Jus lankau paskutinį kartą. Daktaras sakė, kad Jūs šią naktį mirsite.

— Aš tai žinau.

— Ar norite susitaikinti su Dievu?

— Ne!

Pasėdėjęs valandėlę prie ligonio ir už jį pasimeldęs, vyskupas pasilenkė prie jo veido ir guodė, kad nebijotų mirties ir Dievo. Tik kai liks vienas ir jaus artėjant mirtį, prašė kartoti žodžius: "Jėzau, pasigailėk!"

Rytojaus dieną vyskupui pranešė, kad ligonis mirė ketvirtą valandą ryto. Budėjusi prie ligonio slaugytoja stebėjosi, kad mirštantysis be paliovos tyliai kartojo tuos pačius žodžius: "Jėzau, pasigailėk!"

Kad ir ne tokių dramatiškų kaip šis, kiekvienas pagyvenęs kunigas žino priešmirtinių atsivertimų iš savo asmeniškų partirties. Atsivertėlis paprastai jaučiasi ramus ir laimingas pirmą kartą po daugelio metų. Gailisi, kodėl tai nepadaręs anksčiau.

Niekas nėra girdėjęs atsitikimo, jog žmogus savo mirties valandą būtų gailėjęsis, kad visą savo gyvenimą ištikimai laikėsi savo religijos ir gyveno pagal jos reikalavimus. Tas vienas faktas pasako daugiau, kaip žymiausių teologų veikalai. Mat tikrąsias šio gyvenimo vertybes žmogus pamato, tik žiūrėdamas mirčiai į akis...

Amerikos vyskupai visokiais būdais propaguoja evangelizaciją. Teoretiškai nėra naujas dalykas. Marijos Nekalto Prasidėjimo šventėje, 1975 m., gruodžio mėn. 8 d., popiežius Paulius VI išleido encikliką "Evangelizacija moderniam pasaulyje". Dabar enciklikos idėjos mėginamos pritaikinti praktikoje, įtraukiant kuo plačiausias mases. Tas judėjimas vyksta ne tik pas katalikus, bet visose krikščioniškose bažnyčiose. Ne tik dvasiškija, bet kiekvienas tikintis krikščionis yra įpareigotas dalintis "Gerąja Nau-

jiena" su netikinčiu ar jos dar nežinančiu. Aišku, kad tai galėtų padaryti, pirma pats turi žinoti Šventraštį ir Kristaus idėjas įgyvendinti savo kasdieniniame gyvenime.

Mūsų arkivyskupijos bažnyčiose Pelenų Dieną dalinant pelenus, senoji formulė "Atsimink, kad esi dulkė ir į dulkę pavirsi" buvo pakeista į naują priminimą "Repent and believe in Good News". (Lietuviškoje parapijoje laikytasi senosios formulės). Mano galva, naujoji formulė yra prasmingesnė. Juk dažnai dejuojame, kad laikas lekia, kaip pašėlęs, ir neša mus prie kapo angos. Taip bedėjuodami, ir kapuos atsidursime. Na, ir į dulkę pavirsime, senosios galvosenos nepakeitę.

Taigi tema, "Kaip aš suprantu religiją, yra aktuali šiems laikams. Ypač mums, lietuviams. Mes esame per daug "privatūs" toje srityje. Religija mums yra griežtai privatus, asmeninis dalykas. Apie evangelizaciją nėra ir kalbos.

Susirgus šeimos nariui, rengiantis kelionėn ar ištikus rimtai nelaimei, tenka dažnai išgirsti iš svetimtaučiu draugų labai brangų pažadą. "Aš prisiminsiu jus savo maldose. . . Išklausysiu Mišias jūsų intencija. . . Paaukosiu šv. Komuniją už jūsų reikalą" ir t.t. To neišgirsi iš savo tautiečių. (Net kunigai lietuviai, specialiai neprašyti, nesisiūlo su maldos patarnavimu!) O juk esame giliai tikintys! Ir pamaldūs! Ir kitus nelaimėje užjaučiantys!

Kodėl taip yra? Prisimename cirko akrobatą ant vielos, ištemptos tarp dviejų platformų keliasdešimt pėdų aukštumoje? To žvilgsnis nukreiptas į platformą kitame vielos gale. Jo tikslas tą platformą pasiekti, nenukritus nuo vielos į mirtį. .. Eidamas jis rankose laiko ilgą kartį, kuri padeda jam išlaikyti pusiausvyrą.

Gaila, bet mes buvome išmokyti naudoti religiją, tarsi ji būtų ta balansavimo kartis, keliaujant į amžinybę, kad nenupultame nuo savojo gyvenimo "vielos" į pragaro bedugnę. ..

Kol eina viela, akrobatas yra vienas, paliktas savo likimui ir yra nuolatiniam pa-

vojuje. Tik pasiekęs platformą, jis džiaugiasi publikos ovacijomis.

Visiškai ne taip į šį gyvenimą žiūrėjo Kristus. Kiekvienas Šventraščio puslapis rodo, kad Kristus džiaugėsi gyvenimu pats ir kitiems nešė džiaugsmą. Juk ir pirmąjį stebuklą padarė ne laidotuvėse, o vestuvėse... O tuos, kurie neša per daug sunkią gyvenimo naštą, kvietė pas save ir žadėjo tą naštą palengvinti. Todėl Jis ir galėjo savo mokslą vadinti GERAJA NAUJIENA, nes ji yra kelrodis, priemonė ir garantija į laimingesnę gyvenimą šioje žemėje, nekalbant jau apie busimąjį.

II VATIKANO SUSIRINKIMAS MŪSŲ KASDIENINIAME GYVENIME (IX)

VYSK. VINCENTAS BRIZGYS

SEPTINTASIS IR DEŠIMTASIS DIEVO ĮSAKYMAS: NEVOK. NEGEISK NĖ VIENO DAIKTO, KURIS YRA KITO ŽMOGAUS. ŽEMIŠKOS GĖRYBĖS IR PRIVATI NUOSAVYBĖ.

271. *Medžiaginių gėrybių naudingumas.* Visa, kas yra žemėje, Dievas skyrė visų žmonių ir visų tautų naudai. Kiekvienam aišku, kad be medžiaginių gėrybių būtų neįmanoma ne tik kokia nors pažanga, bet ir žmogaus egzistencija. (Bažn. dab. pasaul., nr. 69; I, psl. 248).

272. *Ar privati nuosavybė yra teisėta?* Privati nuosavybė ir kitos medžiaginių gėrybių naudojimo formos yra natūralus kelias naudotis žemės gėrybėmis. Tai suteikia asmeniui ir šeimai būtiną nepriklausomybę, padeda pasireikšti asmenybei, tai yra tarsi žmogaus laisvės pratęsimas. Formos, kurio-
mis nuosavybė reiškiasi, gali būti ir yra įvairios. Tačiau jos visos pasilieka vertingas saugumo šaltinis. (Bažn. dab. pasaul., nr. 71; I, psl. 252-253).

273. *Kokia yra privačios nuosavybės reikšmė visuomenei?* Privati nuosavybė skatina iniciatyvą savarankiškam darbui ir ge-

ram pareigų atlikimui. Tai savaime turi įtaką visuomenės gyvenimui. Tačiau suprantama, kad žmonės turi būti mokomi ir auklėjami būti ne godžiais egoistais, bet suprasti ir žemiškų gėrybių visuomeninę reikšmę. (Bažn. dab. pasaul., nr. 71; I, psl. 252).

274. *Kaip suderinti privačią ir visuomenės nuosavybę?* Privati nuosavybė nėra būtina pareiga, o principas. Žmonės gali savo laisva iniciatyva kurti bendros nuosavybės bendruomenes. Krašto valdžia gali paimti bendron nuosavybėn įvairias gėrybes, jeigu tai neužgauna asmens nuosavybės teisių. Gali būti atveju, kad privati nuosavybė paimama būtiniesiems bendriems reikalams, savininkui už tai teisingai atlyginant. Ir teorija, ir gyvenimo praktika parodo, kad visa tai yra suderinama. (Bažn. dab. pasaul., nr. 71; I, psl. 251-252).

275. *Kas yra kompetentingas žiūrėti, kad privačios nuosavybės vartojimas nekenktų visuomenei?* Kiekvieno krašto vyriausybė privalo žiūrėti, kad kas nors privačia nuosavybe nepiktnaudžiautų, kenkdamas bendrai visuomenės gerovei. (Bažn. dab. pasaul., nr. 71; I, psl. 252).

276. *Ar kiekvienas žmogus turi teisę į teisingą žemės gėrybių dalį?* Dievas žemę ir visa, kas joje yra, skyrė visų žmonių naudai. Tad, vadovaujantis teisingumu ir meile, sukuriosios gėrybės turi tarnauti visiems. Kokios bebūtų nuosavybės formos, atitinkančios teisėtas tautų institucijas bei įvairias kintamas aplinkybes, visuomet turi stovėti prieš akis ši visuomeninė gėrybių paskirtis. Todėl žmogus į savo nuosavybę turi žiūrėti taip, kad ji galėtų būti naudinga ne tik jam, bet ir kitiems. (Bažn. dab. pasaul., nr. 69; I, psl. 248-249).

277. *Kokias teises turi asmuo kraštutinio reikalo atveju?* Bažnyčia visada skelbė, kad žmonės yra įpareigoti padėti vargšams ir tai ne vien tik iš pertekliaus. II Vatikano susirinkimas ragina visus pavienius asmenis ir vyriausybes prisiminti Bažnyčios Tėvų paliktą posakį: "Maitinki badaujantį, nes nemaitindamas jį nužudysi". O patekusieji į kraštutinį vargą ar nepaprastą atvejį, turi teisę iš kito gėrybių pasinaudoti tiek, kiek

būtinai reikia. (Bažn. dab. pasaul., nr. 69; I, psl. 249).

278. *Ar dera siekti, kad kiekvienas žmogus ar šeima turėtų nuosavybę?* Dėl minėtų ir kitų daugelio motyvų II Vatikano susirinkimas sako: "Todėl ir pavieniams asmenims, ir bendruomenėms labai svarbu vienokiu ar kitokiu būdu turėti medžiaginių gėrybių". (Bažn. dab. pasaul., nr. 71; I, psl. 251).

279. *Ekonominė sritis. Koks turėtų būti ekonominės pažangos tikslas?* Pagrindinis ekonominės pažangos ir gamybos tikslas nėra vien gėrybių gausinimas, pelnas ar iškilimas virš kitų, bet tarnavimas pilnutiniam žmogui, derama tvarka atsižvelgiant į jo medžiaginius reikalus ir protinio, dorinio, dvasinio bei religinio gyvenimo reikalavimus. Ekonominė pažanga turi tarnauti kiekvienam žmogui ir kiekvienai žmonių grupei, nežiūrint kurios rasės bebūtų ar kurioje šalyje begyventų. Taigi ūkinė gamyba, laikydamasi savo metodų ir dėsnių, turi būti įrėminta į dorinę santvarką, kad atitiktų Dievo planą žmogui (Mt 16, 26; Lk 16, 1-31; Kol 3, 17). Bažn. dab. pasaul., nr. 64; I, psl. 243).

280. *Ekonominės pažangos kontrolė.* Ūkinė pažanga privalo būti žmogaus kontroliuojama. Ji neturi būti palikta nedaugelio asmenų ar grupių, turinčių per didelę ekonominę galią, nei vien politinės bendruomenės ar kai kurių galingų kraštų nuožiūrai. Priešingai, ekonominės pažangos kontrolėje privalėtų dalyvauti kuo daugiau kompetentingų žmonių, o tarptautinių santykių plotmėje — visos tautos. Taip pat savaiminga atskirų asmenų bei laisvai susidariusių grupių veikla turi būti subendrinama ir tinkamai bei nuosekliai suderinama su viešųjų autoritetų pastangomis.

Pažanga nepaliktina vien tarsi mechanškai paskirų žmonių ūkinės veiklos eigai arba vien pasaulinės valdžios galiai. Todėl klysta tos teorijos, kurios blogai suprastos laisvės vardu priešinasi reikalingoms reformoms. Klysta ir tos, kurios pagrindines atskirų asmenų ar grupių teises pajungia kolektyvinei gamybos organizacijai. (Bažn. dab. pasaul., nr. 65; I, psl. 244).

281. *Kaip kenkia bendram labui tie, kurie sulaiko gamybos vaisius nuo visuomenės?* Piliečiai turi ne tik teisę, bet ir pareigą pagal išgales prisidėti prie savo bendruomenės tikrosios pažangos. Tą teisę ir pareigą privalo jiems pripažinti ir pasaulietiniai autoritetai. Ypač ūkiškai mažiau išsivysčiusiuose kraštuose, kur reikia panaudoti visas galimybes ir gėrybes, bendrajai gerovei kenkia tie, kurie nepanaudoja turimų galimybių. Nusikalsta ir tie, kurie bendruomenėje atima iš žmonių jiems reikalingus medžiaginius ar dvasinius išteklius. (Bažn. dab. pasaul., nr. 65; I, psl. 244).

282. *Keikia siekti kraštutinės ekonominės nelygybės pašalinimo.* Teisingumas ir pagarba žmogui reikalauja stengtis pašalinti daug kur esamą net pasibaisėtiną ekonominę nelygybę, kenkiančią ir atskiriems asmenims, ir visuomenei. Tačiau to siekiant, negalima nepaisyti individų teisių ir kiekvienos tautos tvarkymosi pobūdžio. (Bažn. dab. pasaul., nr. 66; I, psl. 245).

283. *Darbas. Darbo vertė tikėjimo šviesoje.* Žmogaus darbas, kuriuo gaminamos medžiaginės gėrybės, viršija kitus ekonominio gyvenimo elementus. Visi kiti elementai yra tik žmogaus darbo įrankiai. Pagamintus daiktus darbas tarsi pažymi žmogaus antspaudu ir pajungia jo valiai. Darbu žmogus ne tik sau kuria ekonominį gyvenimą, bet gali išreikšti savo meilę Dievui ir žmonėms, prisidėti prie Dievo kūrinijos tarsi tobulinimo, tai pritaikydamas žmogaus reikalus. Dievui aukojamu darbu žmogus įsijungia į Dievo planus, į Kristaus atpirkimo darbą. (Bažn. dab. pasaul., nr. 67; I, psl. 246).

284. *Kiekvieno žmogaus teisė ir pareiga turėti darbą.* Kiekvienam yra aišku, kad be darbo žmonija negalėtų net egzistuoti. Tad aišku, kad kiekvienas žmogus privalo dirbti. Darbą reikia suprasti plačia prasme: fizinį, protinį, žodinį ir kt. Daugelio būtinų dalykų negalima pasiekti vien savo asmeniniu darbu. Beveik visoks darbas tarnauja vienokia ar kitokia prasme ne tik tą darbą atliekančiam, bet ir žmonių bendruomenei. Kiekvienas galintis ką nors dirbti turi natūralią

teisę gauti darbą. (Bažn. dab. pasaul., nr. II, psl. 240).

285. *Visuomenės ir jos tvarkytojų pareiga rūpintis, kad visi galintieji dirbti turėtų darbo.* Ne vienu atveju ir ne viename krašte patirtis sako, kad nuo valstybės tvarkytojų išminties ir rūpestingumo labai daug priklauso, koks žmonių procentas ir kuriame krašte turi ar neturi darbo. Šis rūpestis valstybės tvarkytojams turėtų būti viena iš svarbiausių pareigų. (Bažn. dab. pasaul., nr. 67; I, psl. 246).

286. *Koks turi būti atlyginimas už darbą?* Kiekvienam dirbančiam asmeniui turėtų būti atlyginama už darbą taip, kad jis galėtų deramai plėtoti savo ir savo šeimos medžiaginį, visuomeninį, kultūrinį ir dvasinį gyvenimą. Jei kurie darbai atliekami grupės, būtų neteisinga ir nežmoniška, kad iš darbo vieni pelnytųsi, o kiti patirtų žalos. Toks atlyginimas yra teisingas, kuris atsižvelgia į dirbančiojo šeimos reikalus. Visuomenei dėl jos pačios gerovės turėtų taip pat rūpėti, kad kiekvienas gautų darbą pagal savo pasiruošimą ir sugebėjimus. (Bažn. dab. pasaul., nr. 67; I, psl. 247).

287. *Tarptautinis ekonominis bendravimas. Ekonominio bendravimo būtinumas.* Nors beveik visos tautos yra pasiekusios formalią politinę nepriklausomą, bet sunku tikėti, jog būtų kada nors pasiekta, kad kiekviena tauta ar valstybė galėtų apsieiti be ekonominio bendravimo su kitomis valstybėmis. Vienai paliktai valstybei galėtų net grėsti bado pavojus.

288. *Krikščionys ir tautų socialinis bei ekonominis gyvenimas.* Krikščionys turi jausti pareigą pažinti Bažnyčios doktrina socialiniais klausimais ir savo pavyzdžiu, įtaka bei veikla įvairiose srityse skleisti krikščioniškus principus ir Kristaus dvasią savo krašte, o taip pat visur kitur, kur tik gali pasiekti jų įtaka. (Bažn. dab. pasaul., nr. 72; I, psl. 253).

AŠTUNTASIS DIEVO ĮSAKYMAS: NEKALBĖK NETIESOS SAVO ARTIMUI

289. *Kiekvienas žmogus turi siekti tiesos.* Visi žmonės privalo ieškoti tiesos, ypač tie-

sos apie Dievą, apie Bažnyčią, ir, tiesą pažinę, ją priimti ir jos laikytis. II Vatikano susirinkimas taip pat išpažįsta, kad ši pareiga saisto žmogaus sąžinę. (Tik. laisvė, nr. 1; II, psl. 289).

290. *Kaip reikia siekti tiesos?* Dievas padaro žmogų savo įstatymų dalininku, kad jo apvaizdos veikimu žmogus galėtų geriau pažinti nekintančią tiesą. Kiekvienas žmogus turi teisę ir pareigą ieškoti šios vadinamosios religinės tiesos, kad, ją pažinęs ir vadovaudamasis išmintimi, galėtų daryti teisingus sąžinės sprendimus. Tiesos reikia ieškoti, pažįstant žmogaus prigimtį ir vertę, naudojantis mokymu, švietimu. Pažintą tiesą privalu priimti ir jos laikytis. (Tik. laisvė, nr. 3; II, psl. 291).

297. *Individų pareigos teisingai formuoti viešąją nuomonę.* Šiandien vieša ar bendra visuomenės nuomonė yra formuojama ne tiek asmeniniais pokalbiais, kiek per vadinamąsias viešosios komunikacijos priemones: spaudą, radiją, televiziją. Kaip privačiuose pokalbiuose, tai dar labiau komunikacijos priemonėms reikia paisyti tiesos. Yra bloga ne tik klausytis blogų, neteisingų kalbų, skaityti blogą spaudą, bet taip pat klausytis ar žiūrėti blogų dalykų per radiją ar televiziją. Sąžinė reikalauja blogą spaudą ir blogas radijo ar televizijos transliacijas boikotuoti ir į jas reaguoti kaip į blogio platiniojus. (Visuom. bendr. priem., nr. 1; II, psl. 15).

BAŽNYČIOS ĮSAKYMAI. PIRMASIS ĮSAKYMAS: ŠVENTADIENIUS ŠVĘSK IR TOMIS DIENOMIS DALYVAUK MIŠIOSE

292. *Kokia yra sekmadienio reikšmė ir kaip reikia jį švęsti?* Sekdama apaštalų tradicija, kuri prasidėjo Kristaus prisikėlimu, Bažnyčia kas septintą dieną švenčia šią velykinę paslaptį. Šią dieną krikščionys privalo susirinkti draugėn, kad, klausydamiesi Dievo žodžio ir dalyvaudami Eucharistinėje paslapyje, galėtų paminėti Jėzaus Kristaus kančią, prisikėlimą bei pergalę ir dėkoti Dievui, kuris atgimdė mus gyvajai vilčiai Jėzaus Kristaus prisikėlimu iš numirusių (1 Pt 1,3). Todėl sekmadienis tebūnie pabrėžtinai švenčiamas, kaip pirmąją šventę, turinti drauge

būti džiaugsmo ir poilsio diena. Kitos šventės, išskiriant pačias reikšmingiausias, neturi būti laikomos svarbesnėmis už sekmadienį. (Liturg., nr. 106; I, psl. 157).

293. *Sekmadienį ir kitų švenčių dienomis pareiga dalyvauti šv. Mišiose.* Šv. Mišiose Dievo žodžio liturgija — skaitymai, homilija, tikinčiųjų maldos ir Eucharistijos liturgija sudaro tos pačios aukos dalis. Todėl II Vatikano susirinkimas karštai ragina visus uoliai dalyvauti ištisose Mišiose, ypač sekmadieniais ir įsakytų švenčių dienomis. (Liturg., nr. 56; I, psl. 143).

ANTRASIS BAŽNYČIOS ĮSAKYMAS

294. *Kokios dabar galioja pasninko ir atgailos taisyklės?* Praktikuoti atgailos darbus žmogų saisto dieviškasis įstatymas. Pagal II Vatikano susirinkimo priimtas mintis, pasninko ir atgailos praktiškas taisykles išreiškė popiežius Paulius VI Apaštališkoje Konstitucijoje, paskelbtoje 1966.II.17.

295. *Kuriomis metų dienomis yra privalomas pasninkas ir atgaila?* Visas gavėnios laikas turėtų išlaikyti atgailos charakterį. Susilaikymas nuo mėsinių valgių ir pasninkas gavėnios metu yra privaloma Pelenų dieną (pirmąją gavėnios dieną), Viešpaties penktadienį (Didįjį penktadienį) ir, jei galima, Didįjį šeštadienį. Susilaikyti nuo mėsinių valgių privaloma kiekvieną gavėnios penktadienį, išskiriant tuos atvejus, kai penktadienį būna švenčiama visoje Bažnyčioje ar kurioje nors vietovėje privaloma šventė. (Konst., III sk.; Liturg., nr. 110; I, psl. 158).

296. *Ką įsako ir ką draudžia abstinencijos įsakymas?* Abstinencijos įsakymas draudžia valgyti bet kokius mėsinius valgius, bet nedraudžia valgyti kiaušinių, pieno gaminių, vartoti taukų, paruošiant nemėsinius valgius. (Konst., III sk.).

297. *Ką įsako ir ką draudžia pasninko įsakymas?* Pasninko įsakymas leidžia tik vieną kartą per dieną sočiai pavalgyti, o iš ryto ir vakare leidžiama valgyti tiek, kiek nustato vietinės Bažnyčios potvarkis ar vietos paprotys. (Konst., III sk.).

298. *Kokio amžiaus asmenis saisto absti-*

nencijos ir pasninko įstatymas? Abstinencijos įsakymas saisto kiekvieną asmenį, baigusį 14 amžiaus metus. Pasninko įsakymas saisto kiekvieną, baigusį 21 metus ir dar nepradėjusį 60 metų. (Konst., IV sk.).

299. *Tėvų ir dvasios vadų pareigos tiems, kurių dar nesaisto abstinencijos ir pasninko įsakymai. Tėvai ir dvasios vadai privalo auklėti dar nepasiekusius abstinencijos ar pasninko amžiaus jaunos žmones, kad jie suprastų apsimarinimo ir atgailos tikrą vertę.* (Konst., IV sk.).

300. *Ar dabartinis abstinencijos ir pasninko įsakymas panaikino ypatingus abstinencijos ir pasninko išipareigojimus ar privilegijas?* Šis įsakymas panaikino kieno nors turėtas bendras ar ypatingas privilegijas, bet jis nepanaikino pavienių asmenų ar bendruomenių ypatingų įžadų ar išipareigojimų, ar Bažnyčios patvirtintų vienuolinių kongregacijų konstitucijų ar regulų. (Konst., V sk.).

301. *Ar klebonas gali dispensuoti nuo abstinencijos ar pasninko įsakymo, ar gali įsakymą kaip nors pakeisti?* Parapijos klebonas ir vyskupo paskirti jo padėjėjai, bet ne kunigai nepriskirti prie parapijų, ypatingais atvejais ir vyskupo paskelbtų potvarkių ribose gali asmenį ar šeimą dispensuoti nuo abstinencijos ar pasninko arba tai pakeisti kokia nors kita atgaila ar geru darbu. (Konst., VII sk.).

302. *Ar tokią galią turi vienuolių viršininkai?* Vienuolyno namų viršininkas ar viršininkė, o taip pat kunigų instituto vyresnysis turi tokią pat galią savo bendruomenės nariams. (Konst., VII sk.).

303. *Ar vykdant dabartinius pasninko ir abstinencijos Bažnyčios įstatymus, išpildomas dieviškasis atgailos įsakymas?* Nors Bažnyčia visada ypatingu būdu rekomenduoja žmonėms pasninką ir abstinenciją, tačiau ji pabrėžia, kad pagrindinis būdas vykdyti šį pagrindinį dievišką atgailos įsakymą yra trejopas būdas: malda, pasninkas ir labdaros darbai. (Konst.).

304. *Kaip įvairiose aplinkybėse įvykdyti šį maldos, pasninko, labdaros įsakymą?* Didesnės ekonominės gerovės šalyse yra ypatingai reikalingas atgailos pavyzdys, kad

krikščionys nepaskėtų pasaulietiško dvasioje ir kartu galėtų parodyti savo artimui meilę varge, alkyje, nepaisant tautų ar kontinentų ribų. Antra vertus, vargingų gyvenimo sąlygų šalyse Dievui labiau patiks ir bus krikščioniškiau, kad, siekdami didesnio socialinio teisingumo, žmonės vienybėje su Kristumi aukos Dievui savo trūkumus ir kančias. (Konst.).

TREČIASIS BAŽNYČIOS ĮSAKYMAS: IŠPAŽINTIS IR KOMUNIJA

305. *Kaip reikia nusiteikti Atgailos arba Susitaikymo sakramentui?* Visi krikščionys yra raginami, kad, vadovaudamiesi Kristaus dvasia, su gailesčiu širdyje prisipažintų Bažnyčiai savo nuodėmes Atgailos sakramentu, kad vis labiau gręžtųsi į Viešpatį, atsimindami jo žodžius: "Darykite atgailą, nes dangaus karalystė arti" (Mt 4,17). (Kun. tarn. ir gyv., nr. 5; II, psl. 178).

306. *Rečiau priimantiems Atgailos sakramentą gavėnios laikas yra rekomenduojamas kaip tinkamiausias.* Gavėnios laikas turi dvejopą pobūdį: krikšto prisiminimo ar gal jam pasiruošimo ir atgailos. Ruošiantis Krikšto ir Atgailos sakramentui, dažniau klausant Dievo žodžio ir daugiau atsidedant maldai, tikintieji geriau pasiruošia velykinės paslapties šventei. (Liturg., nr. 109; I, psl. 158).

KETVIRTASIS BAŽNYČIOS ĮSAKYMAS: SAVO BAŽNYČIĄ PALAIKYTI PADĖK

307. *Ką reikia suprasti bažnyčios palaikymu?* Bažnyčios palaikymu reikia suprasti ne vien savo parapijos ar savo diecezijos reikalų supratimą ir paramą. Visa Katalikų Bažnyčia yra viena šeima Kristaus Kūne. Jos reikalai — misijos, labdara, kultūra yra kiekvieno nario pareiga, ir visi turi, kiekvienas pagal savo išgales, šią pareigą atlikti Kristaus dvasioje. (Bažn. dab. pasaul., nr. 88; I, psl. 274).

308. *Ar krikščionys privalo remti misijas?* Kristus atėjo į žmonių tarpą, kad visi galėtų būti išganyti. Gyvenantieji po Kristaus įžengimo į dangų žmonės privalo patys vieni kitiems padėti pažinti Kristų ir pasinaudoti jo palikta Evangelija. Ne kiekvienas

mūsų gali skelbti Evangeliją tolimuose kraštuose. Tačiau visi turime jausti pareigą prisidėti, kaip kas gali: darbu, malda, medžiagine parama, kad Kristaus Evangeliją pažintų visi žmonės. Naujos krikščionių bendruomenės daugiausia yra neturtingose pasaulio šalyse, joms dar trūksta ir Evangelijos skelbėjų, ir kunigų, ir medžiaginių išteklių. Joms labai yra reikalinga visos Bažnyčios misijų veikla. (Mis. Bažn. veikla, nr. 19;

309. *okia parama Bažnyčiai yra geresnė: koordinuota ar individuali?* II Vatikano susirinkimas liepia vyskupams stengtis, kad įvairūs apaštalavimo darbai būtų derinami ir jungiami glaudžion vienybėn. Tikintiesiems tebūnie primygtinai pabrėžiama, kad kiekvienas privalo apaštalauti jo padėtį ir išgales atitinkančiu būdu, tačiau visiems patariama jungtis į įvairius apaštalavimo darbus: ar į katalikų akciją, ar į kitokias apaštalaujančias organizacijas. (Ganyt. vysk. pareigos, nr. 17; II, psl. 73).

310. *Ar reikia remti katalikiškai viešosios komunikacijos priemones?* Visuomeninio bendravimo priemonių (spaudos, radijo, televizijos) naudojimas reikalauja milžiniškų išlaidų. Tačiau būtų ir negarbinga, ir žalinga, jeigu Bažnyčios nariai nesiimtų žygių pašalinti kliūtis, trukdančias plisti išganymo žodžiui. Todėl II Vatikano susirinkimas primena katalikams tenkančią pareigą palaikyti ir remti katalikišką spaudą, filmų gaminimą, radijo ir televizijos programas, kurių tikslas yra skleisti ir ginti tiesą bei rūpintis krikščioniškuoju visuomenės auklėjimu. Susirinkimas taip pat kviečia ūkio ir technikos srityse pajėgesnius sambūrius ir paskirus asmenis finansiškai ir savo patirtimi remti šias priemones, tarnaujančias kultūrai ir apaštalavimui. Visuom. bendr. priem., nr. 17; II, psl. 20).

PENKTASIS BAŽNYČIOS ĮSAKYMAS: DRAUDŽIAMOMIS DIENOMIS NEKELTI VESTUVIŲ PUOTOS

311. *Ar advento, gavėnios ir kitomis panašiomis dienomis leidžiama laiminti Moterystę Mišių metu?* II Vatikano susirinkimo nutarimu, Moterystė gali būti palaiminta

Mišių metu ir advento, gavėnios bei kitomis panašiomis dienomis. (Liturg., nr. 78; I, psl. 149).

312. *Kaip turėtų būti švenčiama Moterystės iškilnių puota advento ir gavėnios metu?* Jaunavedžiams ir jų tėvams klebonas turėtų priminti advento ir gavėnios dienų dvasią ir paraginti, kad prie jos taikytųsi pagal vietos papročius, (plg. Liturg., nr. 77; I, psl. 148).

16. IŠGANYMAS

313. *Dabartinė Bažnyčios padėtis išganyimo atžvilgiu.* Bažnyčia, į kurią visi žmonės Jėzaus Kristaus yra šaukiami, bus pilnai atbaigta tik dangaus garbėje. Kristaus pradėtas žmonijos atnaujinimas vyksta toliau Šventosios Dvasios atėjimu ir jos veikimu Bažnyčioje. Tačiau kol dar neįvykdytas "naujas dangus ir nauja žemė, kur viešpataus teisingumas" (Pt 3, 12), keliaujančiai Bažnyčiai su dabartiniam laikotarpiui priklausančiais sakramentais ir institucijomis yra būdingas šio pasaulio praeinantis pavidalas. Ir pati Bažnyčia gyvena tarp kūrinių, kurie vaitoja iki pat šios dienos ir laukia Dievo vaikų garbės apreiškimo. (Rom 8, 19-22). (Bažn., nr. 48; I, psl. 82).

314. *Kadangi bus pasaulio pabaiga, tai ar verta rūpintis žemišku gyvenimu?* Tiesa, kad esame įspėjami, jog žmogui nieko nepadės, jeigu jis ir visą pasaulį laimėtų, bet prarastų save (Lk 9, 25), tačiau naujosios žemės laukimas turi ne silpninti, o pažadinti rūpinimąsi darbuotis šioje žemėje, kur auga tos naujos žmonių šeimos kūnas, galįs jau dabar, nors ir neaiškiai, atskleisti kai kuriuos naujo pasaulio bruožus. Aišku, žemiškąją pažangą turime rūpestingai skirti nuo Kristaus karalystės augimo. Bet kadangi toji pažanga gali prisidėti prie geresnio žmonių bendruomenės tvarkymo, ji yra labai svarbi Dievo karalystei. (Bažn. dab. pasaul., nr. 39; I, psl. 207-208).

315. *Ryšys tarp mūsų dabartinių gerų darbų ir amžinojo gyvenimo.* Meilė ir jos darbai pasiliks (1 Kor 13, 8). Žmogiškąjį kilnumą, broliškumą ir laisvę, taigi visus ge-

rus prigimties ir mūsų darbo vaisius, kuriuos, Viešpaties dvasios vedami ir liepiami, būsime paskleidę žemėje, paskui vėl atrasime. Tik jie bus apvalyti nuo bet kokios dėmės, šviesūs ir pakeisti, kai Kristus perduos Tėvui "amžinąją ir visuotinę karalystę: tiesos ir gyvybės karalystę, šventumo ir malonės karalystę, teisingumo, meilės ir taikos karalystę" (Krist. Karai, šventės prefacija). (Bažn. dab. pasaul., nr. 39; I, psl. 208).

316. *Pasaulis gali rasti išganymą per Jėzų Kristų ir jo Bažnyčią.* Padėdama pasauliui ir pati iš jo daug gaudama, Bažnyčia siekia vieno tikslo — kad ateitų Dievo karalystė ir būtų atliktas žmonių giminės išganymas. Visas tas gėris, kurį Dievo tauta, keliaudama šioje žemėje, gali žmonių šeimai atnešti, kyla iš to, kad Bažnyčiai skirta būti "visuotiniu išganymo sakramentu" (Bažn., nr. 48), kuriuo yra apreiškiama ir drauge vykdoma Dievo meilės žmogui paslaptis. Dievo žodis, kuriuo visa yra padaryta, tapo kūnu, kad, būdamas tobulas žmogus, visus išgelbėtų ir visa savyje apimtų. Viešpats yra žmonijos istorijos tikslas, istorijos ir civilizacijos troškimų židiny, žmonių giminės centras, visų širdžių džiaugsmas ir ilgesio išsipildymas. Jį Tėvas prikėlė iš mirties, išaukštino ir pasodino savo dešinėje, paskirdamas gyvųjų ir mirusiųjų teisėju. Jo dvasios gaivinami ir jungiami, mes keliaujame į žmonijos istorijos atbaigimą, kuris visiškai atitinka jo meilės planą: "Atnaujinti Kristuje visa, kas yra danguje ir kas žemėje" (Ef 1, 10).

Pats Viešpats sako: "Štai aš veikiausiai ateinu, atsinešdamas atlygį, ir kiekvienam atmokėsiu pagal jo darbus. Aš esu Alfa ir Omega, Pirmasis ir Paskutinis, Pradžia ir Pabaiga" (Apr. 22, 12-13). (Bažn. dab. pasaul., nr. 45; I, psl. 218).

Aš tikiu Dievą. .. Gražiausia žmogaus laimė yra ištirti dalykus, kuriuos galima ištirti, ir ramiai pagerbti tuos, kurių negalima ištirti.

J. W. Goethe

GYVENIMO MEDIS—PILNAS ŽIEDŲ IR VAISIŲ

(Jėzuito brolio Petro Kleinoto auksiniam jubiliejui paminėti)

BRUNO MARKAITIS, S.J.

Mūsų pažintis siekia toloką praeitį. Vieni metu jis buvo mano mokytojas toje srietyje, kuri formuoja charakterį, gilina dvasinę, padeda suprasti pasaulėžiūros vertybių primatą. Šis faktas yra įdomus ypač tuo, kad brolis Petras tuo metu nebuvo nei klierikas, nei kunigas. Jis buvo idealistas, giliai tikintis žmogus, kuriam rūpėjo kristocentrinės idėjos ir uždaviniai.

Matuoti gyvenimą šimtaprocentiniu mastu yra neteisinga, nerealu. Žmogus nėra ir nebus angelas. Juk ir šventieji turėjo ribotumą ir savotiškų ypatybių, bet visa tai nesumažino jų nuveiktų darbų. Priešingai, laiko perspektyva parodo žmogų bendros sumos visumoje. Į ją norėtume atkreipti pagrindinį dėmesį.

Brolis Petras labai norėjo tapti kunigu. Jis prisimena, kad tarnaudamas šv. Mišioms, išmokęs prefaciją ir ją giedodavęs, ganydamas karves, avis. Bet tėvui mirus, našlė motina, dviejų hektarų ūkininkė, išleisti jo į kunigus nepajėgusi. Klebono patariamasis, atvyko pas jėzuitus į Kauną. Pasakęs, kad norįs Dievui tarnauti, buvo priimtas į brolius. Išbuvo jėzuitu 50 metų ir tarnavo Dievui, kaip medis — pilnas žiedų ir vaisių. Charakteringa, kad Apvaizdos nubrėžtas kelias jį vedė į spaudą ir į darbą su jaunimu. Jam rūpėjo religinė spauda ir gilesnio dvasinio gyvenimo įdiegimas jaunam asmeniui.

Ta pati Apvaizda jį padarė savos rūšies knygnešiu. Per penkerius metus įvairiose Lietuvos vietose, tėvui Bružikui vedant misijas, jis platino religinę spaudą. Nuo 1931 iki 1940 metų buvo "Žvaigždės", "Žvaigždutės" ir "Misijų" administratorius. 1935 m. broliui Petrui kilo mintis sujungti rinktinčius Jėzuitų gimnazijos mokinius į "Kristaus karių" būrelį, pašvęsti juos Jėzaus Kristaus širdžiai, įdiegti pasiaukojimo dvasios,

savęs sudisciplinavimo, praktiškai juos supažindinti su gilesniu dvasios gyvenimu ir padėti vertinti dabartį bei ateitį nežemišku mastu.

Per šio būrelio eiles perėjo daugiau kaip 40 jaunų vyrų, iš kurių 5 tapo jėzuitais, 2 pasauliečiais kunigais, o vienas net vyskupu. Šis būrelis buvo atkurtas Čikagoje 1952 metais. Įvairiu laiku jam priklausė apie 50 jaunuolių. Kaip anksčiau, taip ir dabar šios ypatingos organizacijos širdis buvo brolis Petras. Savaime aišku, laikai buvo pasikeitę, jaunimas dažnai ateidavo iš šeimų, kuriose religinis gyvenimas buvo ne per giliausias, o tėvų pavyzdžiui kartais trūkdavo ir idealizmo, ir principingumo. Žinoma, įsikūrimas naujame krašte buvo sunkus tiek fizine, tiek psichologine prasme: inteligentai dirbo fabrikuose, įvairių profesijų atstovai pelnėsi duoną jiems svetimose ir nepalankiose srityse, o aukšto rango kariškiai, net generolai, buvo stumdomi kelias klases baigusius "viršininkų".

Tačiau ir čikagiškio "Kristaus karių" būrelio nariai gavo gerą dvasinę mokyklą. Buvo pasėta daug vertingos sėklos, ypač kun. Kęstučiui Trimakui būnant dvasios vadu. Ir šio straipsnio autoriui teko dažnokai su jais palaikyti ryšį bei pasakyti žodį. Kiek ta pasėtoji sėkla atneš vaisių, parodys ateitis. Bet esu tikras, kad jie visi prisimins brolio Petro gerą širdį, neeilinį pasiaukojimą ir gražų pavyzdį. Apie 20 metų šio būrelio nariai, tarp kitų gerų darbų, patarnaudavo šv. Mišioms kiekvieną sekmadienį Jėzuitų koplyčioje. Be to, broliui Petrui prižiūrint, per eilę metų jie aptarnaudavo Jaunimo centro rūbinę įvairių renginių metu.

Grįžtant prie spaudos darbo, brolis Petras sako, kad pokarinėje Vokietijoje, tėvui Bružikui vedant misijas lietuvių tremtinių stovyklose, broliui pasipiršo mintis pradėti leisti "Misijonieriaus laiškus". Mintis rado pritarimą. Jis metėsi į darbą: rūpinosi spausdinimu ir platinimu. Kelis pirmuosius numerius net pats parašė. Kai tremtiniai paliko Vokietiją ir įsikūrė Amerikoje bei kituose kraštuose, vietoj "Misijonieriaus laišku" buvo pradėta leisti "Laiškai lietuviams".

Broliui Petrui teko "Laiškų lietuviams" administratoriaus ir platintojo darbas, kurį jis dirbo 20 metų. Platino "Laiškus" Čikagoje ir kituose Amerikos bei Kanados miestuose. Vaikščiodavo pėsčias arba dviračiu skindamasis kelią judriomis Čikagos gatvėmis, o vėliau automobiliu važiuodamas. Šiame darbe tekdavo sutikti įvairaus plauko lietuvių. Vienas ne tik į savo namus neįsileido, bet dar stiproai stumtelėjo. Platintojas grįžo namo su dviem įlaužtais šonkauliais.

Reikia pridėti, kad brolis Petras platino ne tik "Laiškus", bet ir bilietus į metinę Jaunimo centro vakarienę, metinę "Laiškų lietuviams" šventę ir kitus rengiamus pobūvius.

Nuo 1968 metų brolis Kleinotas įsijungė į "Mūsų žinių", lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro biuletenio, štabą. Pagrindinis jo darbas vėl buvo administracija ir platinimas. Jau nuo seno jam niežėjo pirštai pačiam ką nors parašyti. "Pirmasis mano parašytas sakinyš, — sako jis, — buvo šis: "Kaip būtų gražu, kad Eucharistinio kongreso metu visa Lietuva iškilmingai pasiaukotų Švč. Jėzaus Širdžiai". Įdomu, kad po kiek laiko arkiv. T. Matulionis tą pačią mintį iškėlė "Žvaigždėje" (1934 m. nr. 6). Pirmojo sakinio srovelė pamažu išaugo į upelį. Po karo pora reportažinių laišku iš Vokietijos ir kun. D. Slapšio, S.J., primicijų aprašymas buvo jau amerikietinėje "Žvaigždėje". Joje taip pat buvo išspausdinti jo parašyti "Jėzaus Širdies pasiuntinio pasikalbėjimai su skaitytoju". Iš viso 23 straipsniai. "Laiškuose lietuviams" buvo straipsnelis, vardu "Laiškas vienuolio motinai" (1950, nr. 4). "Po to mano plunksna "užlūžo" beveik dešimčiai metų", pastebi br. Petras. Vėl rašyti jį paskatino "Mūsų žinios". Pirmasis straipsniukas apie varnėno namelyje giliai miegančią voveraitę buvo 1973 metų šeštame numeryje. Nuo to laiko rašybos upelis jau nebetilpo savo krantuose. Be kelių straipsnių "Laiškuose lietuviams", jo taiklios mintys, vaizdingi aprašymai, kritiškai smailūs įvykių ir žmonių vertinimai pasidarė gana reguliarius įnašas į "Mūsų žinias". Nevertėtų pamiršti, kad tas pats br. Kleinotas paruošė tekstą ir atidavė spaudai "Visi dalyvaukime

Broli Petras Kleinotas, S.J.

šv. Mišiose", maldų ir giesmių rinkinių liturginėms apeigoms, kuris vartojamas Jėzuitų koplyčioje Čikagoje.

Kiekvienas medalis turi dvi puses. Todėl ir br. Petro gyvenimas turi antrąją pusę, kuri vieniems žinoma ir priimama, kaip savaime suprantamas dalykas, o kitiems — užklota lyg nepermatomu šydu. Pirmiausia, jis yra Čikagos Jėzuitų koplyčios zakristijonas nuo 1949 metų iki dabar. Nuo 1949 iki 1976 metų jis supirkinėjo įvairiose krautuvėse maistą Čikagos jėzuitų bendruomenei. Per metų metus jis ištikimai lankydavo jėzuitų geradarių, palaikydamas artimus ryšius su senosios imigracijos lietuviais, kurie 1972 - 1978 m. laikotarpiu savo aukomis ypač stipriai prisidėjo prie Jaunimo centro, koplyčios ir vienuolyno statybos. Jis dažnai užsukdavo ir į laidotuvių koplyčią atiduoti jiems paskutinės pagarbos.

Nederėtų tylomis praeiti pro šalį ir pro kitokius faktus. Per eilę metų jis gamindavo pusryčius jėzuitų bendruomenei Čikagoje, o per aštuonerius metus sekmadieniais jiems

virė ir pietus. Kas karštaisiais vasaros mėnesiais yra lankęsis Čikagoje pas jėzuitus ir gėręs gaivinančią girą, tas bent dabar turėtų sužinoti, kad ji buvo brolio Petro gamyba. Ir jei aplink namus gražiai gėlės žydi, vešliai auga medžiai, žolė ir net įvairios daržovės klesti, tai taip pat jo pastangų vaisius. "Man svarbu, — kartais jis neiškenčia nepareiškęs, — mūsų sodybos vaizdas ir aplinka".

Brolio Petro Kleinoto gyvenimas artėja prie 70 metų. Per paskutiniuosius ketverius metus jis yra turėjęs keturias akių operacijas. Bet jis nepasiduoda, dirba, rašo, atlieka įvairius namų ruošos darbus. Kaip per daugelį metų, taip ir dabar jis pats pirmasis iš ryto atsikelia ir pirmasis pasirodo koplyčioje. Atrodo, kad jį palaiko ir jo gyvenimu įprasmina gilus religingumas, kurį jis paveldėjo iš savo motinos. Kai ji buvo prie mirties, artimieji paklausė, ar pakviesti Petrą, kuris tuo metu buvo jėzuitų naujokyste Pa-gryžuvyje. "Ne, netrukdykite, — ji atsakė, — tegu jis ten būna. Gal dėl jo man aname pasaulyje bus lengviau". Esu tikras, kad dėl brolio Petro didelio pasiaukojimo, gausių darbų ir ištikimos ilgametės tarnybos kai kam ir iš mūsų bus ten lengviau.

ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAS

Skaitytojų patogumui administracija laikosi tokios tvarkos: žurnalo prenumerata kiekvienam pratęsiama automatiškai, nebent iš anksto būtų pranešta, kad skaitytojas toliau nebenori gauti žurnalo. Už šių ir ankstyvesniųjų metų žurnalo siuntinėjimą neužsimokėjusieji yra prašomi kaip galima greičiau tai padaryti. Taip pat pageidaujama, kad už ateinančius metus būtų mokama metų pradžioje. Siunčiant prenumeratos mokėstį yra daug saugiau naudoti "money siunčiant grynais, nei laiškas, nei pinigai order" ar čekius. Jau yra buvę atvejų, kad, administracijos nepasiekdavo. Čekius prašome rašyti "Laiškai lietuviams" arba "Letters to Lithuanians" vardu. Metams — 8 dol.

D. Tarabildienė
Nakties sargyboje
(Lino raižinys)

D. Tarabildienė
Miške
(Spalvotas ofortas)

D. Tarabildienė
Saulės kūdikelis
 (Spalvotas ofortas)

D. Tarabildienė
Bitutė
 (Spalvotas ofortas)

Adelė Abromaitienė

ESU VAGIS

*Neapvogiau nei banko, nei kaimyno
ir pinigų kišenėj neturiu,,
bet sąžinė man priekaištauja. —
esi vagis!*

*Giliai susimąstau. . . prisipažįstu. . .
Vagiu ir iš tiesu vagiu
už deimantą brangesnį laiką,
ribotą laiką,
skirtą man vienai.
Ir skirta atsakyt už jį
tik man vienai. . .*

*Atleisk man, Viešpatie,
jei užsimiršusi
taip šelmiškai,
lyg pienės pūką,
pavėjui papučiu
už deimantą brangesni laiką.*

PASAULIO PASAULIS

*Kada sukausi tik apie savo ašį,
Pasaulis man atrodė toks platus.
Žavėjo vandenynai ir kalnai,
galaktikoj žvaigždynai
ir keliai nežinomų planetų.*

*Bet kai aš pirmąkart
nušluosčiau ašarą našlaičiui,
jo skruostą paliečiau ranka,
o skausmą savo širdimi —
tai nežinau, kur dingo
tas platus pasaulis
ir platūs horizontai. . .*

*Lyg silpnas kūdikis, tik pajutau,
kad atveriu akis
man dar nežinomam
ir nuostabiam pasauliui.*

NIEKAS NEKLAUS

*Niekas manęs neklaus,
ar nori, ar nenori.
Užges gyvenimo liepsna,
ir žemėj mindžiotą kampelį
reikės užleisti vaikščioti kitam.*

*Ir nieks manęs neklaus,
ar nori, ar nenori.
Pridengs velėna kūną,
o vėjas užpustys
įmintą žemėje
net ir mažiausią pėdą.*

*Ir nieks manęs neklaus,
ar nori, ar nenori.
Valdovas žemės ir dangaus
atvers gyvenimo man knygą,
sielos gelmė bus atskleista,
ar nori, ar nenori.*

MANO KELIONĖ

*Madingas sijonas veliasi po kojų,
o rankos pilnos ryšulių.
Dar priedo skrybėlė ir skėtis —
jau ir paeiti vos galiu.*

*Per juodą žemę aš keliauju,
į juodą žemę tik žvelgiu,
kad neparvirsčiau, neužkliūčiau,
kad nepamesčiau ryšulių. . .*

*O taip norėtusi ne kartą
mažiau turėt, negu vienuoliai turi.
Laisvai, lyg vėjas,
skrist per juodą žemę
ir į žvaigždžių takus
su ilgesiu žiūrėti. . .*

JŪSŲ NEKĖS DĖL MANO VARDŲ

CHIARA LUBICH

"Visi jūsų nekės dėl mano vardo. Vis dėlto nė vienas plaukas nuo jūsų galvos nenukris" (Lk 21,17-18).

Gal esi jaunuolis, išpažįstas savo tikėjimą, ir patyrei, kad dėl to esi pašieptas ir apie tave blogai atsiliepiama? Gal esi tikinti moteris, ir aplinkiniai tavęs nesupranta bei rodo pagiežą? Gal esi šeima iš ypatingai subdievėjusios apylinkės ir dėl to, kad krikščioniškai gyveni, neturi tokių teisių, kurias lengvai gauna kitaip galvojančiai? Gal esate Krisaus bendruomenėje, atvirai Jį išpažįstate ir dėl to patiriate iš aplink gyvenančiųjų panieką? Gal išpažinai Kristų visa savo būtybe ir patyrei atvirą persekiojimą?

Nenusiminkite, neklauskite dėl ko. Tai normalu tiems, kurie seka Kristumi, būti nekenčiamiems. Tai sąmoningo krikščionio likimas šiame pasaulyje. Tikrieji Kristaus sekėjai bus visada nekenčiami. Nereikia turėti iliuzijų. Jėzus pasakė: "Visi jūsų nekės dėl mano vardo. Vis dėlto nė vienas plaukas nuo jūsų galvos nenukris". Jei esi tikras krikščionis, tai tikrai myli Dievą ir artimą. Ir štai visai nesuprantamu būdu, be jokios logikos ir sveikos nuovokos, dažnai už tavo meilę atlyginama neapykanta. Galimas dalykas, kad toks keistas atlyginimas tave išmuša iš pusiausvyros, piktina ir stebina. Bet juk Jėzus iš anksto yra pasakęs: "Nesistebėkite, broliai, jei pasaulis jūsų nekenčia, nes visi jūsų nekės dėl mano v a r d o . . . A r t i k r a i v i s i ? N e . N e r e i k i a s u p r a s t i t o k i o p a s a k y m o r a i d i š k a i . I š t i k r ų j ų k r i k š č i o n i s s u t i n k a g y v e n i m e d a u g d r a u g ų , d a u g b r o l i ų , k u r i e d a l i n a s i j o n a u j u g y v e n i m o b ū d u , j o m i n t i m i s i r i d e a l a i s . Č i a J ė z u s , g a l i m a s d a l y k a s , n o r i p a s a k y t i , k a d t o s r ū š i e s n e a p y k a n t a s u t i n k a m a v i s u r , k i e k v i e n o j e p a s a u l i o d a l y j e , k u r s k e l b i a m a e v a n g e l i j a i r r i m t a i p r a k t i k u o j a m a . B ū s i t e n e k e n č i a m i . S u t i k s i t e n e a p y k a n t ą . T a i n e a p y k a n t a , k u r i ą p a s a u l i s i š l i e j a a n t t a v ė s . N e a p y k a n t a , k u r i ą i š l i e j o a n t K r i s t a u s . I r t a n e a p y k a n t a p a g a l i a u y r a

ne kas kita, kaip pasireiškimas priešiško, kuris yra tarp Dievo ir žmogaus.

Sakyk man, ar tau neatrodo, kad tai yra laimė, ženklas, kad eini teisingu keliu, kuriuo ėjo pats tavo Mokytojas? Ar tai nėra ženklas ir garantija? Neliūdėk ir nebijok dėl to, kad esi nekenčiamas. Tokiomis valandomis džiaukis ir būk linksmas. To nori iš tavęs Jėzus. Jis pasakė: "Palaiminti esate, kai žmonės jūsų nekenčia, atstumia, niekina ir atmeta dėl Žmogaus Sūnaus. Džiaukitės tą dieną ir linksminkitės". Taip, tą valandą tavo širdyje turi vyrauti džiaugsmas. Toks džiaugsmas yra tikro krikščionio ženklas. "Visi jūsų nekės dėl mano vardo. Vis dėlto nė vienas plaukas nuo jūsų galvos nenukris". Ką tai reiškia šie žodžiai?

Jais Jėzus nori pasakyti, kad nors tektų daug kentėti, daug sunkumų patirti, turi jaustis visiškai Dievo rankose. Jis yra tavo Tėvas. Jis pažįsta tave ir niekad tavęs neapleidžia, nors ir kažin kas atsitiktų. Ir jei dėl tokios pasaulio neapykantos turėtum mirti, Dievas bus su tavimi. Dėl to Jūs turi visiškai pasitikėti. Jeigu Jis sako, kad "nė vienas plaukas nuo galvos nenukris", tai nori tave užtikrinti, kad Jis tavimi pasirūpins, Jis pasirūpins net ir mažiausiais tavo reikalais, kuriuos turi savo širdy, Jis pasirūpins ir tavo, ir tavo artimųjų reikalais. O kaip tu elgiesi, jei tave apipila neapykanta, vartoja smurtą ir priespaudą? Gal nori už smurtą smurtu, už neapykantą neapykanta atsilyginti? Tikriausiai ne. Jėzus tau parodė, kaip turi elgtis su savo priešais: juos mylėti, daryti gera tiems, kurie jūsų nekenčia, laiminti tuos, kurie apie jus blogai kalba, ir melsis už tuos, kurie blogai su jumis elgiasi. Bet Jėzus nenori, kad tu užsidarytum savyje arba vienminčių brolių ratelyje. Nenori, kad tu imtum tik džiaugtis tokia privilegijuota savo būkle — tikrai krikščionys yra nekenčiami! Neužtenka tik tuo džiaugtis, neužtenka jaustis "palaimintu". Reikia pasiruoš-

IŠ PIETŲ Į ŠIAURĘ PER EUROPA

BIRUTĖ A. VINDAŠIENĖ

Oberammergau Kristaus kančios vaidinimas susideda iš gyvųjų paveikslų, vaidinamų dalių ir viską į vienumą rišančio choro.

Antroji vaidinimo dalis prasideda choro išėjimu į sceną. Pilkais ilgais ploščiais apsilvilkę vyrai ir moterys lėtais dideliais žingsniais ateina į sceną ir susirikiuoja vienon eilėn. Jų viduryje stovi baltais senoviškais rūbais, su lazda rankoje, choro vadovas — deklamatorius. Jis keliais posmeliais padaro įvadą į kiekvieną choro giesmę. Suskamba odė Dievo garbei. Melodija iškilminga, lėta, sąskambis pilnas tipiškai vokiškų akordų.

Po trumpos giesmės choras lėtais žingsniais labai darniai ir greitai išeina į šonus, o scenoje pasirodo du žydų sinodo nariai, kurie už 30 sidabrinių paperka Judą Iskariotą, kad išduotų Kristų.

Tipiškas Judo apibūdinimas. Jis netiki, kad žydai galėtų nukankinti Kristų, nes Jis juk niekam blogo nepadarė. Kas gi norės Jo mirties? Be to, Kristus, padaręs tiek daug stebuklų, tikriausiai galės nuo mirties pats apsiginti. Judas tik norįs įrodyti Kristui, kad geriausia Jam būtų tapti žydų karaliumi. Tad kas čia blogo, jeigu jis, sulaužęs lo-

jalumą Kristui, gavo 30 sidabrinių ir suteiks žydams karalių? Judas tikrai tipiškas žmogus, gyvenęs tik šia diena, "praktiškas", visai negalvojęs apie aukštesnes idėjas ar Dievo planus.

Kristaus malda Alyvų darželyje vaizduojama gyvuoju paveikslu viduriniame scenos pastate. Tai trumpas, išpūdingas reginys choro giesmės viduryje, o taip pat ir choro sąstato viduryje, nes kiekvienas gyvasis paveikslas yra iš abiejų pusių apsuptas chorstų.

Choras išeina, ir į sceną žydų kareiviai atveda suimtą Kristų. Pasirodo žydų sinodo nariai, kurie Kristų siunčia į rabinų posėdį išaiškinti, ar Jis tikrai yra karalius. Būdinga, kad visame vaidinime Kristus kalba tik Evangelijoje randamais žodžiais, kurie nepaprastai taiklūs susidariusioms aplinkybėms. Rabinų posėdyje Kristus tyli, kai daugelis Jį puola, o keli stengiasi apginti. Bet čia į klausimą, ar Jis karalius, taiklus Kristaus atsakymas, "Tu tai pasakei", nulemia Jo bylą į blogąją pusę.

Kristus siunčiamas pas Pilotą. Prieš tai pas Pilotą nuskuba du žydų rabinai prašyti Kristaus mirties sprendimo. Pilotas nesutinka tokio sprendimo daryti, nes jis romėnas, gubernatorius, nepasiryžęs žudyti nekalto žmogaus. Kristus Romos imperijai niekuo nenusikalto, todėl jis pataria Kristų nuvesti pas žydų karalių Erodą.

Atsidaro vidurinė uždanga, ir matome Erodo sosto salę. Erodas sėdi soste, o aplinkui stovintieji žydų vadai jam įrodinėja Kristaus pavojingumą, nes jis pasisakė esąs karalius. Taigi Erodo sostas nebetvirtas.

Erodas nuteistų Kristų mirčiai, bet žydų Išėjimo (Passover) šventės laikotarpis draudžia skelbti mirties sprendimą, kuris vis tiek turėtų būti romėnų patvirtintas. Romėnas, nevaržomas žydų religinių tradicijų, gali pasmerkti žmogų tuoj pat mirties bausmei. Uždanga nusileidžia, atėjęs choras gieda skaudžią giesmę ir vėl dingsta už scenos.

ti priešpuoliui: meile nugalėti neapykantą. Tu, kaip krikščionis, nors esi užgauliojamas, grandinėmis surakintas, persekiojamas, turi liudyti pasauliui, kad Dievas myli žmones. Tu turi pats pirmasis parodyti meilę.

Šis pasaulis, kuris atmeta Dievą, yra reikalingas Dievo. Būk tikras, jis gali pajusti Dievo šaukimą. Tačiau daug pareina nuo tavęs. Ir pagaliau, kaip mes įgyvendiname Gyvenimo Žodį? Būdami laimingi, kad supratome, jog esame verti pasaulio neapykantos. Tai yra garantija, kad nors kiek iš arčiau galime sekti Kristumi ir darbais parodyti meilę ten, kur liejasi neapykanta.

*Iš italų kalbos išvertė
kun. Antanas Sabas*

Vienoje gatvėje pasigirsta minios triukšmas. Žydų kareiviai veda surištą Kristų, o triukšminga minia, vadovaujama rabinų, seka paskui. Visi sustoja prie Piloto rūmų. Pasigirsta trimitai, prieš rūmų laiptus išsiričiuoja romėnų kareiviai ir pasirodo Pilotas. Jis išklauso žydų skundą, bet nenori žudyti Kristaus, tik liepia Jį nuplakti ir grįžta į savo rūmus. Romėnų kareiviai išsiveda Kristų, o žydai dingsta gatvės tolumoje. Scenoje gieda choras apie Kristaus kančią, o giesmės viduryje atsidaro gyvasis paveikslas: Kristus pririštas prie stulpo, žiauriai romėnų mušamas.

Salėje mirtina tyla. Neabejotina, kad kiekvieno žiūrovo širdį raižo skausmas, ir baisiai norisi surikti: "Ne! Ne! Nustokit mušę!" Bet tai tik trumpas paveikslas. Choras pagieda ir išeina, o į sceną grįžta romėnų kareiviai su Kristumi ir žydų minia, aplink kurią, ją kurstydami, laksto žydų sinodo nariai.

Su trimitais ir karių palyda rūmų laiptuose pasirodo Pilotas. Jis nenori Kristaus mirties, tik rodo žmonėms nuplaktą Kankinį. O sukurstyta minia šaukia: "Ant kryžiaus jį!" Pilotas aiškinasi nerandęs jokios kaltės, bet minia reikalauja nukryžiuavimo. Tada Pilotas vėl atiduoda Kristų kareiviams. Jis išvedamas, ir minia dingsta iš scenos. Choras su solistais vėl pagieda ir išeina.

Atsidaro vidurinė scena. Romėnų kareiviai rūmų kieme. Kristus sėdi ant suolo, o kareiviai suka Jam ant galvos erškėčių vainiką. Uždėję vainiką ant galvos, jie muša lazdomis, norėdami tvirtai jį užspausti. Paskui apvelka Kristų raudona skraiste, įduoda į rankas nendrę ir šaiposi iš Jo, vadindami Jį karalium. Kareivių klupsčiojimais, nusi-lenkimais, žodžiai ir judesiai, pilni baisios ironijos ir pašaipos, priverčia žiūrovą pagalvoti: "Ar Jis taip ir už mane kentėjo?" Ir darosi baisiai nemalonu: gaila Kristaus, pikta ant savęs ir ant žmonių, visų nuodėmingų, ir norisi šauktis Dievo pagalbos tap-ti tvirtesniais, geresniais, nebeusidėti.

Gailestinga uždanga paslepia gėdingą paveikslą, o scenoje choras ir solistai gieda.

Ir vėl prie Piloto rūmų atveda Kristų. Jis visas kraujuotas, tylus ir tiesus. Pasirodęs Pilotas dar vis nenori Jo nukryžiuoti. Žydai vėl šaukia: "Ant kryžiaus!" O prie rūmų stovi Piloto žmona, ragindama vyrą, kad Kristų paleistų.

Pilotas liepia žydams pasirinkti Barabą ar Kristų. Jie pasirenka Barabą. Kristų išsiveda kareiviai, o šūkaujančią minią — žydų rabinai. Po choro giesmės į sceną įeina Kristus, nešdamas didelį kryžių. Jis eina ir klumpa. Gerosios moterys verkia. Jis jas ramina, o kareiviai žiauriai traukia virve per juosmenį perrištą Kristų. Jis pakyla, eina ir puola. Kareiviai Jį muša lazdomis, šūkauja. Čia Veronika skarele nušluosto Kristui veidą. Kareiviai ją žiauriai nustumia.

Kristus vėl keliasi, neša kryžių ir krinta ant žemės. Šį kartą kareiviai griebia iš minios Simoną Kirenietį ir liepia nešti Kristaus kryžių. Simonas spiriasi, nenori nešti, bet kareiviai užsimoja lazdomis, ir jis sutinka. Kristus, stumdomas ir varomas į mirtį, visai nesipriešina. Čia iškyla betikslis, nelo-giškas žmonių žiaurumas, ir darosi baisu gyventi žemėje.

Į sceną vėl grįžta choras lėtais žingsniais. Šį kartą choristai apsivilkę juodais ploščiais. Vadovo žodis lėtas, balsas gilus, aiškiai girdėti deklamacijos žodžiai. Choro giesmė graudi, solistai gieda duetus, kvartetus ir baigia bendra giesme. Atsidaro vidurinė scena. Abiejose pusėse ant kryžių pririšti latrai, o per vidurį iškyla prikaltas Kristus. Kryžiaus iškėlimas staigus, greitas. Prie kryžiaus stovi Kristaus motina Marija, Marija Magdalena, apaštalas Jonas. Už kryžiaus kauliukais lošia romėnų kareiviai, o priešais stovi būrelis žydų, tyčiodamiesi iš Kristaus.

Toliau — latrų pasikalbėjimas, septyni Kristaus žodžiai nuo kryžiaus ir mirtis. Su-temsta juoda naktis, dunda perkūnas, dreba visi žmonės. Marija tyliai verkia, o kareivis ietimi perveria Kristui šoną, iš kurio pasilieja kraujas ir vanduo. Tai dar vienas šiurpus vaizdas, sukrečiantis kiekvieną žiūrovą. Salėje daug kas šluostosi ašaras.

Prie kryžiaus ateina gerieji sinodo na-

riai, kurie Kristų gynė. Tai Juozapas iš Ari-
matėjos ir Nikodemas. Jie paprašo kareivius
leisti nuimti nuo kryžiaus Kristaus kūną ir
palaidoti. Leidimas buvo duotas, bet tuo
pačiu metu prie kareivių atėjo mirtį stebėję
žydai ir paprašė šimtininką pastatyti prie
kapo sargybą. Šimtininkas jiems pasiūlė prie
kapo pastatyti žydų karius, bet tie aiškino,
kad dabar esančios žydų šventės, ir jų ka-
riai neprivalą stovėti sargyboje. Tada šimti-
ninkas pažadėjo duoti romėnų kareivius.

Juozapas ir Nikodemas permetė per
kryžių ilgą drobulę ir nuleido Kristaus kū-
ną žemyn. Čia Jį paguldė ant Marijos kelių.
Gal buvo per ilgai ištęsta Marijos žodinė
rauda. Pietos vaizdas graudinantis, bet per
ilga rauda gal atbukino įspūdį prieš pat
uždangą.

Juodais ploščiais pasipuošęs choras ir
solistai puikiai atliko gedulingą giesmę ir
išėjo. Tuščia scenos gatvėle į žydų sinodą
atskuba Judas Iskarijotas. Išeina du rabinai
ir varo Judą šalin. Šis meta jiems 30 sidab-
rinių, bet rabinai jų nenori ir, su panieka
nususukę, sugrįžta į rūmus. Judas Iskarijo-
tas lieka gatvėje vienas, nusiminęs. Jį kan-
kina sąžinė. Pagaliau nusijuosia ilgą juodą
apsiausto juostą, permeta ją per medžio ša-
ką ir ruošiasi pasikarti.

Į sceną grįžta choras jau vėl pilkais rū-
bais. Giesmė rami, graži, melodinga. Cho-
rui išėjus, atsidaro vidurinioji scena, kur
prie kapo akmens stovi keturi romėnų sar-
gybiniai. Ateina trys rabinai patikrinti, ar
viskas tvarkoj. Romėnai pyksta, kad jiems
reikia be reikalo prie kapo laiką gaišinti.
Žydai įrodinėja, kad Kristus gali prisikelti.
"Tai kam Jį žudėt, jeigu žinote, kad Jis pri-
sikels?" — barasi romėnai. Žydams pasi-
traukus, romėnus išgąsdina baisus trenks-
mas. Jie pargriūva ant žemės. Kapo akmuo
pamažu nurieda nuo angos, ir iš vidaus su-
spindi stipri šviesa.

Takeliu ateina trys moterys aplankyti
kapo. Jos susirūpinę, kas atris nuo kapo
akmenį, bet labai nustemba, pamačiusios at-
virą kapą ir nugriuvusius sargybinius. Ro-
mėnai atsigauna ir susigėdę išeina pranešti
šimtininkui, kas atsitiko, o moterys nueina,

neradusios kūno. Tik Marija Magdalena dar
sugrįžta prie kapo ir čia susitinka Kristų.
Ji norėtų apkabinti Jo kojas, bet Kristus ją
sudraudžia ir neleidžia paliesti. Jis siunčia
ją pranešti Motinai ir apaštalams apie pri-
sikėlimą. Uždanga užbaigia šį veiksmą.
Choras vėl gieda linksmą garbės giesmę, pil-
ną šviesios nuotaikos. Uždanga vėl atsisklei-
džia galutiniam veiksmui. Čia matome Nu-
galėtoją Kristų. Jis sėdi dangaus soste. Už
Jo nugaros aukso žvaigždė, iš šonų Abrao-
mas ir Mozė, prieš sostą klūpo balti ange-
lai. Tai puikus triumfo paveikslas. Choras
užtraukia iškilmingą Aleliuja. Suskamba
trimitai, džiaugsminga melodija, ir vaidini-
mas baigtas. Tiek daug nepaprastų pergy-
venimų!

Vos išėjus iš teatro, mus pasitiko vado-
vas ir nusivedė prie autobuso, kur mūsų jau
laukė likusieji ekskursijos dalyviai. Visų
veidai šviesūs, linksmi, kas mus šiek tiek nu-
stebino po visų nepasitenkinimų dėl bilietų
trūkumo į vaidinimą. Bet malonios nuotai-
kos priežastis greitai paaiškėjo — jie matė
Bavarijos karaliaus Liudviko II pilį Linder-
hof. Tame Graswang slėnyje jo tėvas Mak-
similijonas II buvo pastatęs "karališką na-
melį", bet sūnus pasikvietė architektą Georg
Dollman ir toje vietoje iki 1878 m. pastatė
puikią Linderhof pilį.

Priešais pilį nusitiesia gėlių sodas su
fontanu viduryje, už kurio daugybė laiptų
veda aukštyn į kalvą. Kalvos viršūnėje sto-
vi rotunda su Veneros marmurine statula
viduryje. Pilies prieškambarėje visus pasi-
tinka Prancūzijos karaliaus Liudviko XIV
statula — karalius ant žirgo. Sakoma, kad
Liudvikas II didžiavosi savo Burbonų di-
nastija ir labai mėgo šią statulą.

Pilis įrengta naujojo rokoko stiliumi,
daugiausia sekant karaliaus Liudviko XIV
rūmų pavyzdžiu. Visur daug įmantrių auk-
so freskų, aksomu bei gobelenu apmuštų
baldų. Vyrauja balta, dangiškai mėlyna ir
rožinė spalva. Kambarius puošia porceleno
statulos ir kristalinės kabančios lempos. Sie-
nose aukse įrėminti paveikslai, o lubose
graiškų legendariniai dievai, piešti renesan-
so stiliumi. Kitoje pilies pusėje driekiasi na-

tūralų gamtos grožį išsaugojantis angliško pobūdžio sodas. Čia plačiais laiptais nuo kalno bėga vanduo, krisdamas į Neptūno fontaną. Neptūnas "atvažiuoja" trimis žirgais, tarsi iš jūros gelmių. Iš žirgų šnervių trykšta vandens srovės.

Kiek toliau ir aukščiau, greta pilies, stovi povų paviljonas. Šį paviljoną suprojektavo Berlyno architektas Karl von Diebitch 1876 m., o ateinančiais metais jis jau stovėjo Linderhofe. Tai reto grožio pastatas, paliekąs neišdildomą įspūdį.

Čia taip pat yra ir Veneros grotų, kuri prasideda vienoje kalno pusėje ir išeina į kitą. Grotos takelį supa stalagmitai ir stalaktitai, apšviesti įvairiomis spalvomis. Vidury grotos — požeminis ežerėlis. Jo galinėje sienoje August Heckel pieštas paveikslas, vaizduojantis pirmojo veiksmo dekoraciją iš R. Wagnerio operos "Tannhaeuser". Ežerėlyje tebestovi kriauklės pavidalo laivelis, kuriuo Liudvikas II irklavo per specialiai sukeltas bangas.

Taip įspūdingai praleidę gražų šeštadienį, grįžome į apsiniokusį Miuncheną. Čia visą dieną lijo. Tad, pasidalinę nuotaikomis, išsiskirstėme poilsio.

Sekmadienio rytą taip pat lijo. Mūsų lietuviškos Mišios buvo atnašautos Šv. Margaritos bažnyčios koplyčioje. Kadangi nesulaukėme giedros, tai po pietų sulipom į autobusus ir važiamom apžiūrėti Miuncheno. Išlipti niekur negalima — labai lyja. Pravažiuojam gražius rūmus, tvarkingas gatves. Viskas prabėga vienu akimirksniu, kol sustojam prie karališkų Nymphenburg rūmų. Čia išlipam iš autobusų ir einam į vidų.

Prieangyje žmonių spūstis, nes yra atvykusių ir daugiau ekskursijų. Sekam savo vadovę, o iš kabančių portretų į mus žvelgia daug karališkų veidų. Čia surandame ir seniai ieškotą lietuvaite kunigaikštę Kunigundą. Ji, būdama 16 metų, ištekėjo už Bavarijos karaliaus ir išaugino septynis vaikus. Viename portrete ji žavi jaunamartė, kitame — didinga ir graži karalienė.

Rūmų kambarių sienas puošia ne tik portretai, bet ir didžiuliai kilimai, o lubas — naujojo renesanso nimfos. Jų skraidan-

čios gracingos linijos, švelnutės spalvos, gundantis pridengimas ir ilgesingai tiesiamos rankos sukelia gana žemiškus jausmus. Štai biustas Bavarijos karaliaus, kuris, žmonai mirus, būdamas 71 metų, vedė 17 metų princesę ir po trijų mėnesių mirė, nepalikęs įpėdinio. Kitoje salėje trys sienos, padengtos gražiausių moterų portretais, rodo Bavarijos karalių puikų grožio supratimą. Ir mūsų ekskursantai, išsirinkę nuo kiekvienos sienos po gražiausią princesę, su giliu atodūsiu apleidžia sales.

Prie durų į karališką sodą turime apsispręsti — einam ar ne? Žavus sodas, pilnas gėlių, klasiškų statulų ir... lietaus. Nutariame važiuoti toliau.

Miesto centre Marienplatz aikštę supa senoviški rūmai. Aikštėse ir šoninėse gatvėse pilna gražių krautuvų. Netoli yra ir garsusis Hofbraeuhaus, kur nuo 1589 m. paroduojamas geriausias Bavarijos alus. Bet žymiausia šios aikštės vieta — tai rotušės (Rathaus) bokštas, kuriame 12 val. dienos ir 5 val. vakaro pasigirsta bavariškos liaudies melodijos ir pasirodo šokančios viduramžių statulos. Ir mes sustoję ten per lietų jas stebėjome.

Kitą rytą išvykstame į Baden-Baden. Pakeliui ties Ulmu pravažiuojame Švabų Alpes ir vidurdienį pasiekiamė Heidelbergo pilį. Čia reikia skubėti, nes per dvi valandas turime apžiūrėti pilį ir pavalgyti. Pilyje vadovas pasakoja jos istoriją, aprodo kambarius, kurie gana nykūs, ir atveda į didelę salę, kur dar ir dabar vyksta koncertai bei puotos ne tik karaliams, bet ir miesto gyventojams.

Milžiniškas pilies rūsys, pilnas sunkių medžio stalų ir nepaprastai didelių statinių, skirtas aludei. Čia savaitgaliais susirenka studentai ir su alumi bei dainomis praleidžia laiką. Čia kadaise karalius Fridrichas su savo dvariškiais per naktis gėrė vyną. Jo įsakymu, buvo padaryta 250.000 galionų talpos statinė vynui laikyti. Tai didžiausia statinė pasaulyje. Ant jos viršaus yra nemažų kambario dydžio balkonas. Pilis yra labai nuo pasaulinių karų nukentėjusi ir daugiausia stovi tik mūrinės fasadų sienos.

Centrinė pilies dalis buvo atremontuota Švedijos karalienės apsilankymo proga 1978 m.

Išėjus iš pilies, matyti gražus Heidelbergo miesto vaizdas, bet mes negalime jo aplankyti, nes važiuojame į Schwartzwaldą. Baden-Badene atsirandame 3 val. po pietų ir tuoj išskubame apžiūrėti miesto. Miestą supa aukštoki, miškais apaugę kalnai, kurių viršūnėse nematyti nei plikų uolų, nei sniego. Gatvės švarios, tiesios. Miesto centre graži aikštė su fontanu viduryje, o aplinkui krautuvės ir kavinės. Čia pat stovi ir graži liuteronų bažnyčia, ir parkelis su suoliukais. Miestas pilnas puikių mūrinių vilų, kurių kiemuose, balkonuose ir palangėse žydi gėlės. Daug ir viešbučių, nes žmonės čia atvažiuoja atostogauti ir pasinaudoti purvo voniomis.

Nuo pat miesto centro išeina puikus parkas, kuris tęsiasi nemažo upelio pakraščiu net keletą mylių. Čia, tarsi botanikos sode, auga įvairių rūšių medžiai, žydi gėlių darželiai, gausu suolelių, stovi atviri, įmantriais raštais puošti, vasarnamiai. Parko viduryje žiedais puošiasi didžiulis rožių sodas, išdabintas statulomis ir dideliu fontanu. Tiek daug įvairiaspalvių rožių dar niekur neteko matyti. Neveltui čia prieš pirmąjį pasaulinį karą vasarodavo Europos karalių šeimos ir net Rusijos carai. O dabar suvažiuoja daug pasiturinčių žmonių, kurių malonumui veikia ir puikus kazino.

Pernakvoję puikiuose viešbučiuose, išvažiuojam į Frankfurt am Main, iš kur jau lėktuvu išskrendame į Kopenhagą. Skridimas trumpas, ir Kopenhagoje atsirandame 11 val. dieną tik su savo vadovais kun. J. Vaišniu ir A. Lauraičiu, nes su vokiečiais palydovais Rudi ir Hugo atsiskyrėm Frankfurte. Į viešbutį mus atveža transporto autobusai, bet miestą apžiūrėti jau turime savo iniciatyva.

Miesto autobusu nuvykstame į patį centrą, o iš ten — kaip kam patinka: kas pėsčias, kas turistiniu autobusu apžiūrime Kopenhagą. Per prekybinį centrą, kelių mylių pėsčiųjų gatve, patraukiame uosto link. Praeiname operos rūmus, paminklus, bažnyčias,

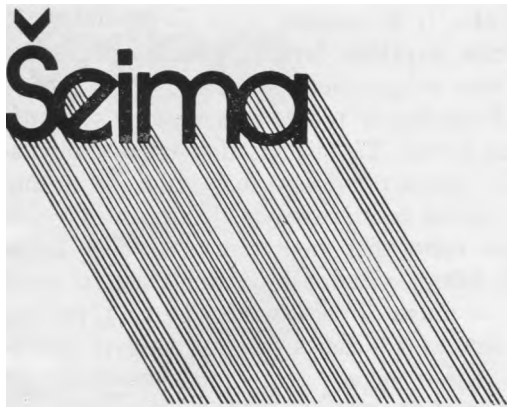
parkas. Šoninės gatvės grįstos akmenimis, namai mūriniai, oras vėsus. Uosto pakrantė labai ilga. Matėme daug prekybinių bei kariškų laivų, o taip pat motorlaivų. Netoli garsiosios undinės prasidėjo gražūs parkai. Didžiulis fontanas vaizduoja ūkininką, ariantį jaučiais. Vanduo trykšta iš po arklo, iš po jaučių kojų ir iš šnervių. Apsupta banguojančios jūros ir žaliuojančio parko, ant uolos sėdi bronzinė undinė. Ją aplankę, vieni grįžo autobusu, kiti vėl pėsti į miesto centrą.

Vakarienė buvo paruošta restorane švediško pobūdžio stalu. Tai kun. J. Vaišnio ir A. Lauraičio vaišės ekskursantams. Rinkomės salotas su austrėmis, kaviarą, įvairiai paruoštą žuvį, labai skanią žuvies sriubą. Po vakarienės lankėme Kopenhagos Tivoli sodą, kurio vienoje pusėje yra įvairios pramogos vaikams ir jaunimui, o antroje elektros lemputėmis dekoruotos medžių alėjos veda pro jaukias kavines ir atvirus teatrinius paviljonus, kur vyksta baletai, vaidinimai, muzikos koncertai. Lemputėmis iluminuotuose ežerėliuose galima pasiirstyti laiveliu, o rožių sodelyje pasvajoti mėnesienoje. Tarp rytietišκών pagodų trykšta fontanai, o prie takų žydi gėlės. Gražiausias Tivoli vaizdas yra vakare, kai užsidega visos dekoratyvinės lemputės.

Kitą rytą vėl atsiduriame Kopenhagos aerodrome ir SAS linijos lėktuvu skrendame į Niujorką.

Taip greitai prabėgo 19 dienų. Per tą laiką daug pamatėme, pervažiavome penkias Europos šalis ir susigyvenome vieni su kitais. Dabar susitikę džiaugiamės bendrais prisiminimais ir jaučiame dėkingumą kun. Vaišniui bei A. Lauraičiui už malonią globą.

- Popiežius Jonas Paulius II telegrama pasveikino naujai išrinktąjį JAV prezidentą Ronald Reagan, pažymėdamas, jog jis meldžiasi, kad Dievas padėtų jam krašto vadovavimo darbe, kuriant tvirtas tiesas, meilės, laisvės ir teisingumo pagrindais paremtą pasaulio taiką, siekiant apsaugoti kiekvieno žmogaus orumą ir įgyvendinti visuotinę pažangą.

Idealus vyras ir religija

Vytautas Kasnis

Atostogos Kanados šiaurėje mums visiems labai patiko, tad nutarėme jas pratęsti. Vieni iš mūsų žvejojo, kiti medžiojo, treči su meškom medų kopinėjo. Ir oras pasi-taikė labai gražus, anot radijo pranešimų, dešimtmečius pralenkęs. O tie vakarojimai su linksmomis programomis, pranešimais, paskaitomis ir diskusijomis vienas kitą lenkė savo aktualumu, įdomumu. Jeigu sakoma, kad kiekvienas žmogus turi paslėptą talentą, tai dabar įsitikinome, kad tai tiesa. Penki vyrai sudarė tokį puikų orkestrą su šukų, pjūklo, kirvio, dviejų puodų instrumentais ir dviem dainininkais, kad nors imk ir į juostelę įrašyk. Pjūklas verkė smuiko garsais, pakabintas kirvis cimbolais, puodai būgnus pavadavo, o šukos ir beržo lapai mėgdžiojo paukščių balsus ar armonikos garsus. Moterys vaidino, dainavo, deklamavo. Jos kiekvieną rytą atlikdavo mankštos pratimus, o mums, vyrams, buvo uždrausta pasimokyti jų rytmečio gimnastikos. Ir kai jos vieną vakarą pasirodė su išraiškos šokio programa, mes dar kartą įsitikinome, kad amžius talentus brandina. Mums atrodė, kad ir televizijoje būtų galima pasirodyti su tokia įdomia programa.

Po įdomios vyrų ir moterų pasirodymo programos, po juokais skrodžiančio vakaro laukinės tylos, susikaupėme nakties rimčiai. Jonaitienė tęsė pokalbį apie idealų vyrą. Į

klausimą, ar idealus vyras turi būti tikintis, visos moterys atsakė — taip, trys įvairavo atsakydamos. Jos taip pat iš principo pasisakė už religingumą, bet nenorėjo sutikti, kad į tai būtų galima atsakyti vienu žodžiu. Visų trijų atsakymuose šis reikalas buvo grindžiamas sąžine ir sąmone, kurios laipsniavimo niekas negali nustatyti. Žmogaus dvasinės būsenos negalima nustatyti išoriniais veiksmais. Kiekvienas individualiai religingumą supranta ir išreiškia. Vienas melsdamasis mušasi į krūtinę ir judina lūpas, kitas, primerkęs akis, paskęsta susikau-pime.

Kasputienė, kalbėdama apie idealų vyrą ir religiją, po trumpos įžangos apie vyrų tikėjimą ir pamaldumą, papasakojo apie savo tėvą, kurį, kaip visuomenininką ir mokslininką, pažinojo visi. Jis priklausė kairiųjų partijai, kurios narių dauguma, pagal anų laikų jų filosofiją, buvo netikintys, nepraktikuojantys, o kai kurie net kovojo prieš religiją. Motina, studijuodama Petrapilyje, taip pat priklausė rateliui, kur apie tikėjimą ir religiją niekas nekalbėjo. Ji į bažnyčią eidavusi, kaip pati sakė, tik norėdama susitikti pažįstamų. Juodu susituokė bažnyčioje, laikydamiesi senų tradicijų. Susilaukę vaikų, taip pat juos krikštijo bažnyčioje. Motina religijos ir tikėjimo keliu pasuko vėliau, susipažinusi su lietuviais kunigais. Ji, juos gerbdama dėl jų lietuviškos veiklos, su jais bendraudama, darėsi religingesnė, nors žengdama du žingsnius pirmyn, vieną žengdavo atgal, ir vis apsidairydama. Tokia jau tada buvo siaura pažiūra, kad, priklausant tai ar kitai organizacijai, pagal nusistovėjusias tradicijas, tu turėjai toliau stovėti nuo bažnyčios. O tėvas sakydavo, kad jis yra netikintis ir, nesidairydamas į bažnyčių bokštus, nematė nė jų durų. Taip mūsų šeima bažnyčios nelankė, nors su kunigais draugavo. Tėvas net darė žygių, kad religija nebūtų privaloma mokyklose, ir kovojo, kad vaikai nelankytų tikybos pamokų.

Mūsų šeimoje vaikų tikybos mokytoja buvo močiutė. Mes ją labai mylėjome ir dėl to, jos mokomi bei jos klausydami, pamilo-

me ir Dievą, nes jei močiutė buvo tokia gera, tai jos mylimas Dievulis turėjo būti dar geresnis. Tėvelis ją vadindavo davatkėle. Mums tas davatkėlės vardas buvo labai brangus. Ir net dabar, kai mano vyras kar-tais mane pavadina davatkėle, man tai pri-mena gražiausius jaunystės metus.

Močiutė mus įspėdavo, kad niekam ne-sakytume, jog mes kartu meldžiamės ir kad ji mus moko katekizmo. Abudu tėvai buvo užsiėmę viesuomeniniais ir darbo reikalais, ir mes vakarus praleisdavome su seneliais. Mums tas slaptumas labai patiko, o senelė sakydavo, kad tėvams padarysime daug džiaugsmo, kai jie sužinos, kad mes moka-me poterius ir katekizmo tiesas.

Mama nujautė, kad senelė mus moko melstis, bet į tai nekreipė dėmesio. Labiau-siai bijojoje, kad tėvelis nesužinotų, nes močiutė sakė, jog jis gerojo Dievulio nepa-žįsta, ir mes turime prašyti savo globėjų an-geliukų, kad jam padėtų.

Vieną vakarą mūsų namuose buvo gana didelis susirinkimas, Mes, vaikai, laiku nu-varyti gulti, slapta klausėmės, ką jie kalbė-jo, nes, kilus dideliems ginčams, kai kurie labai piktai ir garsiai šaukė. Mes bijojome, kad susipykę jie nepradėtų mušti tėvelio. Kiek aprimus ginčų garsams, mes vėl subė-gome į savo miegamuosius. Aš atsiklaupiau prie lovos ir, laikydama angeliuko paveiks-lėlį, pradėjau garsiai melstis, prašydama Dievulį, kad jis atsiųstų į namus angelėlį ir padėtų tėveliui. Aš pasižadėjau rytoj slapta nueiti į bažnyčią ir pasimelsti prie Dievo motinėlės. Verkiau pasikukčiodama ir kuo daugiau verkiau, tuo balsiau meldžiausi. Po kiek laiko atsisukusi pamačiau stovinčius tarpduryje tėvelį ir mamytę, susikabinusius rankomis. Atėjo ir močiutė, lempa nešina. Mama verkė. Drėgnos akys buvo ir tėvelio. Aš, pribėgusi prie tėvelio, jį pabučiavau ir atsiprašiau. Jis ilgai mane laikė savo glėby-je, paskui nunešė į lovą ir pabučiavęs, man į ausytę pasakė, kad tas angelėlis yra labai geras — jis mus visus saugo.

Tėvams išėjus, aš ilgai neužmigau. Pas-kiau naktį pabudus pamačiau tėvelį, kuris, mus apklostęs, stovėjo prie lango. Švietė

mėnulis, ir aš mačiau, kaip jis persižegnojo dideliu kryžiaus ženklu, paskui, peržegno-jęs mus miegančius, išėjo.

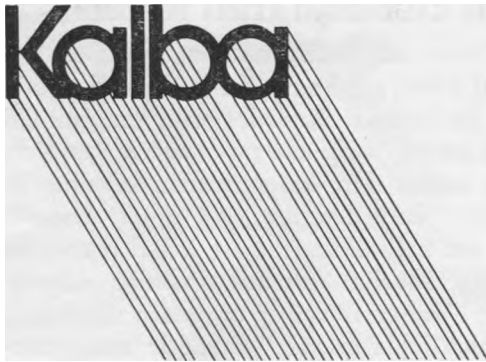
Pusryčius ir pietus mes visados valgyda-vome kartu. Tėvelis visados labai skubėda-vo ir pirma pakildavo nuo stalo. Jis su mu-mis mažai kalbėdavo, ir džiaugsmingo vai-kiško ryšio mes nejautėme. Dvelkė šaltu-mas. Mama visados buvo mielesnė, o sene-liai — mūsų didžioji meilė. Tą rytą, po ma-no išverktos nakties, atėjusi valgyti pusry-čių, radau tėvelį prie stalo besėdintį. Jis mus, vaikus, pasitiko išskėstomis rankomis ir, visus apkabinęs, susodino ant kelių. Taip grįžo į mūsų namus meilė, nauja šilima, džiaugsmas.

Vieną dieną bevalgant pietus, senelė pa-prašė, kad sukalbėtume maldą. Po to ji pa-sakė, kad mane ir brolį paruošė pirmajai šv. Komunijai. Abu tėvai nustebo, bet mama labai apsidžiaugė. Tėvelis prašė palaukti, nes jis dabar užsiėmęs seimo rinkimais.

Po kurio laiko tėvas pranešė, kad jis su-sitarė su tėviškės klebonu, tai mes važiuosi-me ten priimti šv. Komuniją. Netrukus tė-vas turėjo važiuoti seimo rinkimo reikalais. Atsisveikindamas su manimi, ant kelių lai-kydamas, paprašė, kad pasimelsčiau į savo angelėlį. Aš prižadėjau.

Vieną popietį, žaisdama su vaikais, pri-siminiau, kad reikia pasimelsti už tėvelį. Skubiai atbėgau į namus ir su triukšmu pa-sakiau seneliams, kad reikia pasimelsti. Su-radau angeliuko paveikslėlį, ir mes visi trys suklaupę meldėmės. Grįžusi namo mama mus rado besimeldžiančius. Atsiklaupė ir ji šalia mūsų.

Po savaitės tėvelis grįžo iš kelionės. Jo ranka buvo parišta. Jis pasakojo mums, kad važiuojant į vieną kaimą, kur jis turėjo kal-bėti, pasibaidė arkliai, išsuko iš kelio ir su-daužė ratus į akmenų krūvą. Tėvelis kūlia-virsčiomis iškrito iš ratų ir pasinėrė į šieno kupetą, buvusią prie akmenų. Laimė, kad nevirto stačia galva į tuos didelius akmenis. Mama pradėjo klausinėti, kada tai įvyko. Pasirodo, kaip tik tuo laiku, kai aš, palikusi bežaidžiančius vaikus, išskubėjau namo pa-simelsti. Mama dabar sujungė tuos du įvy-

*Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.
Patarėjas — PROF. PETRAS JONIKAS*

ĮVARDŽIUOTINIŲ BŪDVARDŽIŲ VARTOSENĄ

Mūsų laikais, labai patobulėjus susisiekimo ir žmonių tarpusavio bendravimo priemonėms, ir įvairios žmonių kalbos vis labiau ir labiau niveliuojasi bei "tarptautėja". Ilgainiui išnyksta ir kai kurios charakteringos kalbos formos. Taip yra ir lietuvių kalboje. Pavyzdžiui, seniau buvo vartojamos net keturios vietininko linksnio formos: vidaus esamasis (inesyvas) — *miške*; vidaus einamasis (iliatyvas) — *miškan*; pašalio esamasis (adesyvas) — *miškiep*; pašalio einamasis (aliatyvas) — *miškop*. Dabar bendrinėje kalboje vartojama tik vidaus esamasis vietininkas, o visi kiti jau beveik visai išnykę. Taip pat jau išnykusi ar bent baigia išnykti ir dviskaita. O čia, išeivijoje, pradeda išnykti ir moteriškų pavardžių formos. Da-

bar jau ir Petraitienė, ir Petraitytė virto Petraičiu. Tai pateisinama angliškuose dokumentuose, bet lietuviškoje spaudoje reikėtų šitos pavardžių niveliacijos vengti. Lietuvoje, atrodo, to pavojaus nėra. Ten, skaitant pavardes, vis dar galima atskirti vyrą nuo moters, ištekėjusią moterį nuo netekėjusios mergaitės.

Spaudoje ir mūsų kasdieninėje vartosenoje pradeda pamažu nykti ir kitas mūsų kalbos turtas — įvardžiuotiniai būdvardžiai. Mat, tarp kitko, vis norima trumpiau pasakyti, trumpiau parašyti, o įvardžiuotiniai būdvardžiai yra ilgesni už paprastuosius. Bet ne visa tai, kas trumpiau, yra būtinai ir geriau bei gražiau. Įvardžiuotinių būdvardžių vartosenos tikrai nereikėtų atsisakyti. Kartais juk be jų ir išsiversti būtų sunkoka. Čia paminėsime keletą atvejų, kur bendrinėje kalboje reikėtų vartoti įvardžiuotinius būdvardžius.

Įvardžiuotiniai būdvardžiai turi tam tikras specifines reikšmes, skirtingas nuo paprastųjų būdvardžių. Mūsų bendrinėje kalboje galima skirti dvi pagrindines jų reikšmes: *pažymimąją* ir *pabrėžiamąją*.

Pažymimosios reikšmės įvardžiuotiniai būdvardžiai pažymi žinomą, apibrėžtą daiktą ar asmenį, išskirdami jį iš kitų, parodydami jo rūšį arba jau iš anksčiau žinomą ypatybę.

Pavyzdžiai: a. išskiriant daiktą ar asmenį iš kitų: Atėjo ruduo, ir prasidėjo *ilgosios*

kiaus. Buvo sekmadienis, antra valanda po pietų.

Pavasariop mes vykome į tėvelio tėviškę. Kai netoli sodybos privažiavome kryžkelę, kur prasidėjo mūsų laukai, tėvas liepė sustabdyti arklius, ir mes visi nuėjome prie kryžiaus. Čia mums suklaupus, tėtis prašė pabučiuoti tėviškės žemę. Paskui, mums pririnkus gėlių ir papuošus kryžių, visiems susėdus, tėtis pasakojo apie tėvynės ir Dievo meilę.

Kitą dieną visi važiavome į bažnyčią, ir mudu su broliuku priėmėme šv. Komuniją. Kai suaugome, tai mama mums pasakojo, kad po tos nakties, kai tėtis mane rado be-

simeldžiančią, ir po to įvykio, kai jis, virsdamas iš ratų tik laimingai lengvai susižeidė, pasidarė labai religingas, dažnai skaitydavo Šv. Raštą ir, anot jos, pasidarė visai kitoks ir kaip tėvas, ir kaip vyras. Pasikeitė kaip diena ir naktis. Lyg iš tamsos atėjęs į naują šviesų gyvenimą, jis buvo idealus žmogus.

Tą jo pasikeitimą juto ir studentai. Dabar jo žodžiuose dažnai skambėdavo Švento Rašto ištraukos. Jis eidavo į bažnyčią vienas, dažniausiai vakarais, ir labai karštai meldavosi. Taip pat dažnai lankydavo tėviškę ir jos bažnyčią.

naktys. Nemunas, mūsų *didžioji* upė, įteka į Baltijos jūrą. Koncertas bus Jaunimo centro *didžiojoje* salėje. Šiandien buvo atėjęs mūsų kaimyno *jaunesnysis* sūnus. b. parodant daiktų rūšį: Aš labai mėgstu tuos *raudonuosius* obuolius. Jis labai daug dėmesio kreipė į *lengvąjį* atletiką. Šiandien mokytojas aiškino apie *skardžiuosius* ir *dusliuosius* priebalsius. c. nurodant iš anksčiau žinomą ypatybę: Ant aukšto stataus kalno pasirodė stebuklingas žiburys. .. dar nė vienas iš lipančiųjų nepasiekė kalno viršūnės, nepasilytėjo *stebuklingojo* žiburio (J. Biliūnas). Pro mūsų namus eina platus vieškelis; daug automobilių kasdien pravažiuoja tuo *plačiuoju* vieškeliu.

Pabrėžiamosios reikšmės įvardžiuotiniai būdvardžiai pabrėžia žinomą būdingą daikto ar asmens ypatybę. Dažniausiai jie yra epitetai, ypač grožinėje literatūroje ir liaudies dainose. Pavyzdžiai: Dukrelė prisiaudė *baltųjų* drobelių, susišukavo *geltonąsias* kaseles, laukdama atjojant *jaunojo* bernelio. Girioje kukavo *raiboji* gegelė. Perlipo *ankstuosius* kalnus, perplaukė *giliąsias* marias, kad paskutinį kartą pamatytų *senąją* močiutę.

Įvardžiuotinius būdvardžius derėtų vartoti, kreipiantis į kokį nors asmenį, ypač laiškuose, pvz.: Brangioji Maryte, Mielasis Jonai, Gerbiamasis Redaktoriau. . .

Taip pat įvardžiuotinis būdvardis *vadinamasis* vartojamas, užuot pasakius nevartiną žodžių junginį "taip vadinamas", pvz.: Kai kurie asmenys, *taip vadinami* (=vadinamieji) veikėjai, mėgsta daug kalbėti.

Paprastai įvardžiuotiniai būdvardžiai vartojami ir terminijoje: *Vyriausiasis* Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, *Aukščiausiasis* Teismas, *Vyriausioji* Skaučių Seserijos Skautinė ir pan.

GEGUŽĖ AR GEGUŽIS (MĖNUO)?

Lietuvoje tą mėnesį parskrisdavo iš šiltesniųjų kraštų *gegutė* (arba *gegužė*), tad ir mėnuo nuo jos gavo savo vardą. Paprastai sakome *gegužės* mėnuo, bet nedraudžiama sakyti ir *gegužis*, ypač poezijoje.

DĖL KO KALBININKAI KEIČIA POTERIUS?

Vienas skaitytojas klausia, dėl ko kalbininkai kišasi ne į savo sritį — keičia poteries. Jis kažkur nugirdęs, kad kalbininkai liepia sakyti "*kaip danguje, taip ir žemėje*", užuot saktus taip, kaip pirmiau buvome išmokyti: "*kaip danguje, taip ir ant žemės*". Taip pat kalbininkai patarę keisti ir maldos "Sveika, Marija" žodžius. Pirmiau sakdavome: "dabar ir mūsų mirties valandoje", o dabar liepia sakyti: "dabar ir mūsų mirties valandą".

Labai gerai, kad kalbininkai į tokius klausimus "kišasi", nes čia yra ne teologiniai, o grynai kalbiniai reikalai. Senuosiuose tikybinuose raštuose, pvz. Mažvydo katekizme, rašoma "kaip danguj, taip ir žemėje". Pasakymas "ant žemės" atsirado vėliau, kai poteriai buvo verčiami iš lenkų kalbos (na ziemi). Nors posakio "ant žemės" negalima griežtai smerkti, bet vis dėlto mūsų kalbai geriau tinka "žemėje". Kai kas labai klaidingai mano, kad "žemėje" reikia suprasti "žemės viduryje". Visiškai ne. Juk mes sakome "žmonės gyvena saloje", tai nereikia, kad jie būtų įsikasę toje saloje į žemę. Taip pat pasakome, kad mokslininkai mano, jog nei Marse, nei Veneroje nėra gyvybės. Ar tai reikia suprasti, kad tos gyvybės nėra kur nors Marso ar Veneros viduriuose?

"Sveika, Marija" maldoje iki šiol vartoti žodžiai "mūsų mirties valandoje" buvo tikras kalbinis nesusipratimas. Čia turi būti vartojamas ne vietininkas, bet laiko galininkas. Juk niekas nepasakys: "Šį vakarą susitikime *septintoje* valandoje". Visi čia sakytume: Šį vakarą susitikime *septintą* valandą".

- Nobelio premija 1980 m. suteikta dviem katalikams: Czeslaw Milosz ir Adol Perez Esquivel. Milosz gavo premiją už literatūrą, Esquivel gavo taikos premiją.

- Vatikane išleista Popiežiaus mokslo akademijos darbų knyga, kurioje yra apie 30 straipsnių ir pranešimų. Tarp jų autorių yra ir Nobelio premijos laureatų. Veikalą redagavo prof. Levi Montalcini. Knyga turi 700 puslapių.

Paruošė VYTAS BUTVILA

AR DOMĖTIS LIETUVOS GYVENIMU?

Vladas Šakalys, žymus Lietuvos laisvės kovotojas, neseniai atvykęs iš Lietuvos, paklaustas, ar mūsų spauda turi rašyti apie Lietuvos kultūrinį, visuomeninį gyvenimą, pareiškė, kad mums reikia pažinti savo krašto gyvenimą. Lietuvos kultūra kuriama vergijos sąlygomis, bet toje vergijoje stengiamasi ką nors padaryti, sukurti.

Šiandien Lietuva kenčia nuo komunizmo ir rusicizmo. Jei caras korė žmones pakulnėmis virvėmis, tai tą pat daro ir dabartiniai vadovai, tik gal jų pakulos geresnės rūšies... Tad kas padaroma, pasiekama lietuvišku tautiniu mastu, pasiekama ryžto keliu, kartais viską apmokant kalėjimu, gyvybe (pvz. kalbininkas Jonas Kazlauskas).

Tad kai kurios mūsų spaudos išpuoliai, kad nereikia rašyti apie Lietuvos gyvenimą, yra neprotingi — bijomasi pačių susikurtų ir įsivaizduotų baubų. Mums būtina domėtis Lietuvos kultūriniu gyvenimu.

PRISIMINTAS KALBININKAS JONAS KAZLAUSKAS

Lietuvos spaudoje buvo paminėtos vieno žymiausių kalbininkų Jono Kazlausko 50-tosios gimimo metinės, žinoma, visai neužsimenant, kad jis komunistų buvo nužudytas, nes nepakluso rusinimo politikai. Bronys Savukynas "Kultūros baruose" rašo, kad lietuvių kalbotyros istorijoje Jonas Kazlauskas visų pirma bus minimas kaip vienas novatoriškiausių kalbos istorijos tyrinėtojų, kaip autorius pirmosios "Lietuvių kalbos is-

torinės gramatikos", kuri davė pradžią iš esmės naujam istorinio lietuvių kalbos tyrinėjimo tarpsniui.

Jonas Kazlauskas, anot B. Savukyno, yra pasakęs labai racionalių minčių apie bendrinės kalbos koregavimo ir kalbos kultūros darbą. Dabar jos, atrodo, daug kieno jau primirštos, o juk tebėra aktualios ir šiaudien; jas turėtų įsidėmėti ir permąstyti ne vienas iš mūsų kalbos taisytojų. Tad pateikiame čia jas citatomis:

1. "Kalbos kultūra labai daug priklauso nuo to, kiek jai skiriama dėmesio vidurinėje mokykloje. Ir jeigu vidurinėje mokykloje kalbos dalykams negalima pakankamai skirti laiko ir čia kokios nors nepageidaujamos konstrukcijos išikalamos į galvą, tai paskui jokiais straipsniais, tegu jie būna ir pikčiausi, jų išgyvendinti neįmanoma. Dabar situacija tokia, kad vidurinėje mokykloje labai daug laiko skiriama kableliams" (Lietuvių kalbos sekcijos sąsiuvinys Nr. 5/18/. Kalbos kultūros teorija ir praktika. 1970, p. 53).

2. "Reikėtų ir lietuvių literatūrinės kalbos gramatikos, kur būtų iškeltos ir išryškintos dabartinės literatūrinės kalbos normos bei istorinių ar tarminių ekskursų ir kuri būtų skirta praktikos klausimams; ypač būtų naudinga turėti praktikos tikslams skirtą sintaksę (...). Tai turėtų būti visų rašto žmonių parankinės, kasdieniniam naudojimui patogios knygos" (Kultūros barai, 1969, Nr. 4, p. 12)

3. "Paskirų netaisyklingų žodžių ar negerų jų vartojimo atvejų taisymas, žinoma, taip pat reikalingas, bet jis neturėtų būti laikomas pagrindiniu kalbos kultūros tikslu ar svarbiausiu jos uždaviniu. Siaurai suprantant kalbos kultūrą, galima pradėti ieškoti negerovių net ir ten, kur jų nėra, o per didelis įtarinėjimas negali duoti teigiamų rezultatų" (ten pat).

4. "...vienu kitu atveju, vertinant tą ar kitą leksikos elementą, nepateikiama rimtesnių argumentų. Tai, tiesa, yra būdinga ne vienam kalbininkui, besidarbuojančiam kalbos kultūros baruose, kur kartais tenkinamasi subjektyvia nuomone, nepateikiant

skaitytojui rimtų argumentų, ir skaitytojas dažnai verčiamas yra tik tikėti, o ne suprasti" (Baltistica, IV/2/, p. 323).

5. .sėkmingas kalbos kultūros darbas negali nepriklausyti nuo įtikinamos argumentacijos ir rašymo stiliaus — jo paprastumo, aiškumo, kartais gal net sąmojo ar ironijos. Be to, nereikia išleisti iš akių kalbos raidos tendencijų, jos ateities faktoriaus" (ten pat, p. 324).

Tad gal geriausia pagerbsime šio žymaus kalbininko sukaktį, jeigu kreipsime dėmesį į šiuos jo gerus patarimus.

PAULIUI GALAUNEI 90 METŲ

Dailės istorikui ir muziejininkui, mokslininkui ir pedagogui, profesoriui Pauliui Galaunei — devyniasdešimt metų. Gimė jis 1890 m. sausio 25 d. nedideliame Aukštaitijos lygumų Pageležių kaime, Ukmergės apskrityje.

Jo pastangomis ir rūpesčiu buvo surinkti beveik visi M. K. Čiurlionio tapybos ir grafikos darbai, daug sukaupta neįkainojamos vertės lietuvių liaudies meno, dailės kūrinių. 1924-1949 m. jis vadovavo M. K. Čiurlionio galerijai. Nuo 1925 m. dėstė menotyros ir muzeologijos disciplinas Kauno, o 1940-1951 m. Vilniaus universitete.

Jubilatas yra parašęs apie 450 mokslinių darbų, studijų ir straipsnių apie meną ir lietuvių meno raidos problemas. Jo dirbta ne tik dailės istorijoje, bet ir lakštinės grafikos srityje. P. Galaunės sukurta nemažai iliustracijų knygoms, užsklandų ir vinječių, knygų viršelių, ekslibrių, atvirukų. Jis turi sukaupęs unikalią ekslibrių kolekciją, taip pat nemažą Lietuvos ir užsienio grafikos meistrų darbų rinkinį.

Taurus ir kuklus, visada paprastas, kupinas skaidrios vidinės šilimos ir žmogiško optimizmo, meilės savo gimtajam kraštui ir žmonėms — toks yra muziejininkas ir mokslininkas, pedagogas Paulius Galaunė. Linkime sulaukti jo išsvajotos laisvos Lietuvos.

IŠVADAS DARYTI BŪTŲ NELINKSMA...

Laikraštyje "Literatūra ir menas" Jonas Šlekys rašo, kad lietuvių literatūros istorija turtinga vardų. Klasikų kūryba plačiai ty-

rinėjama, leidžiama dideliais tiražais (netiesa! — V.B.), skaitytojų skaitoma ir mylima (teisingai! — V.B.). Kur kas blogesni reikalai su memorialiniu palikimu — su jų tėviškėmis ir kapais. Toliau jis rašo: "Panevėžys, P. Cvirkos 18. Namas, kuriame 1932-1943 m. G. Petkevičiūtė-Bitė gyveno ir kūrė. Kiek laiko viename šio namo kambarių veikė rašytojos memorialinis muziejus. Šių metų pradžioje jis buvo uždarytas remontui ir iki šiol tebestovi užrakintas. Tuo tarpu joks remontas nevyksta.

Panevėžio miesto kapinėse Ramygalos gatvėje ilsisi rašytojos palaikai. Jos kapas apleistas, apžėlęs žolėmis. Ne ką geriau atrodo ir greta esantis J. Lindės-Dobilo kapas. Beje, trumpai ir apie jį. Panevėžys, M. Margytės 15, J. Balčikonio vidurinė mokykla. Iki 1974 m. prie mokyklos stovėjo direktorių namas, kuriame nemaža metų išgyvenęs Dobilas. 1974 m. pavasarį namas nugriautas, Kultūros ministerijos rašte sakoma, kad jis kliudęs mokyklos priestato statybai. Name buvo gražios baltų koklių krosnys, įdomi mansarda, daug knygų. Namą verčiant, kokliai buvo išgrobstyti, knygos išmėtytos po kiemą; jas ėmęs, kas norėjęs...

Krekenava, V. Vaisiūnienės 15. Buvusi klebonija, kurioje pirmojo pasaulinio karo metais gyveno J. Mačiulis - Maironis. Prie namo nėra net paminklinės lentos.

Kelmės rajonas, Užventis. Sodyba, kurioje 1887-1898 m. gyveno Šatrijos Ragana. Iš dviejų buvusių gonkų — vienos jau nuvirtusios. Prie užpakalinės namo pusės pristatyta kišeninių sandėlių sandėliukų, telkšo balos, liepų alėja apleista, prižėlusi, pažliugusi. Prie Užvenčio tarybinio ūkio kontoros įkurtas gana neblogas V. Rimkaus vadovaujamas vietos kraštotyros muziejus. Vienas jo stendų paskirtas ir Šatrijos Raganai. Argi būtų taip sunku perkelti šį muziejų į rašytojos sodybą? Projektas tam paruoštas prieš kelerius metus.

Užventis, Žemaitės 14. Namas, kuriame 1892-1893 m. gyveno įžymioji mūsų klasikė. Vienas namo galas kiek paremontuotas, kitas — jau visai gražiai ruošiasi griūti. Nėra net paminklinės lentos.

Tas pats Kelmės rajonas, Šaukėnų apylinkė, Šilo Pavėžupys. Putvinskių dvaro rūmai. XIX a. pabaigoje čia vyko literatūriniai vakarai, kuriuose dalyvaudavo P. Višinskis, Žemaitė, V. Mickevičius-Kapsukas, A. Žmuidzinavičius ir kiti lietuvių kultūros veikėjai. Rūmų sienos išlinkusios, antrojo aukšto medinės baliustrados ištrupėjusios, laiptai nugriuvę. Nors pastatas įtrauktas į LTSR kultūros paminklų sąrašą, jokios paminklinės lentos nėra. Rūmų restauracijos projektas yra, tačiau pačios restauracijos nesusilaukiama.

Akmenės rajonas, Kairiškių apylinkė, Paragiai. Lazdynų Pelėdos giminė. 1967 m. čia įkurtas S. Pšibiliauskienės ir M. Lastauskienės memorialinis muziejus. Namui reikia skubaus remonto, jo stogas kaip rėtis, į sienas įsimetęs medžio grybas. Aplink esantis parkas apleistas ir neprižiūrimas.

Išvadas daryti būtų nelinksma..

KAUNO DRAMOS TEATRUI ŠEŠIASDEŠIMT METŲ

Pirmasis Kauno dramos teatro spektaklis buvo 1920 m. gruodžio 19 d. Buvo suvaidinta H. Zudermano "Joninės". Per šį laikotarpį pirmajame lietuviškame profesionaliame teatre įvyko apie 400 premjerų, vaidino jame daugiau kaip 150 aktorių, kūrė apie 20 režisierių. Vyresniųjų teatrolių tarpe nerastume beveik nė vieno, kurio kūrybinė veikla vienaip ar kitaip nebūtų susieta su Kauno dramos teatru.

"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" EKSKURSIJA

Jau galutinai nustatyta, kad mūsų ekskursija į Egiptą, Šventąją Žemę ir Graikiją bus 1981 m. nuo balandžio 24 iki gegužės 11 dienos. Išskrendame iš Čikagos ir Niujorko balandžio 24 d., penktadienį, ir grįžtame gegužės 11 d., pirmadienį. Visos kelionės kaina, įskaitant pirmos klasės viešbučius, maistą, arbatpinigius, bus apie 2300 dol. iš Čikagos, o iš Niujorko, žinoma, bus dar pigiau.

Egipte būsimė 5 dienas, Šv. Žemėje —

7 dienas, Graikijoje — 4 dienas. Egipte aplankysime ne tik įdomius senovės muziejus, garsiąsias piramides ir Sfinkną, bet nuskrisime į Luxor, kur aplankysime Nekropolį — senovės karalių kapus Mirties slėnyje. Taip pat nuvyksime apžiūrėti nepaprastai įspūdingos Karnak šventyklos. Čia bus pakankamai laiko susipažinti su senovės Egipto kultūra, klestėjusią prieš kelis tūkstančius metų.

Šv. Žemėje aplankysime visas Evangelijose minimas vietas, kur Kristus gimė, keliavo, mokydamas žmones, kentėjo ir mirė. Aplankysime muziejus, pamatysime tas vietas, kur neseniai prie Mirties jūros buvo atkasti pirmųjų amžių Šv. Rašto rankraščiai, pasimaudysime druska prisotintoje Mirties jūroje.

Graikija taip pat vilioja keliautojus savo senovės paminklais ir nepaprasto grožio salomis. Turėsime progos čia su viskuo susipažinti, ypač pasigėrėti žavinga Hydros sala.

Skrisime belgų oro linijos "Sabena" lėktuvu. Pakeliui nusileisime Briuselyje.

Kai kurie bauginasi, kad tose šalyse gali kilti kokių nors neramumų. Nebijokite — jeigu matysime, kad ten keliauti bus nesaugu, visiems grąžinsime pinigus. Jeigu kas norės, galėsime suorganizuoti ekskursiją į kitas šalis. Tačiau manome, kad jokių neramumų nebus ir visi galėsime pasigėrėti galbūt pačiomis įspūdingiausiomis pasaulio vietomis. Ekskursiją stengiamės taip suorganizuoti, kad keleiviai per daug nenuvargtų, kad būtų pakankamai laisvo laiko pasižvalgyti, aplankyti krautuves, pasimaudyti, pailsėti.

Jau turime užsiregistravusių daugiau kaip 30 keleivių, bet dar yra laisvų vietų. Norintieji ekskursijoje dalyvauti tuoj praneškite savo adresą. Atsiųsime daugiau informacijų. Rašyti galite "Laiškų lietuviams" adresu arba tiesiog kelionių biurui: American Travel Service Bureau, 9727 S. Western Ave., Chicago, Ill. 60643. Tel. (312) 238-9787.

1980 METŲ „LAIŠKŲ LIETUVIAMS” TURINYS

ĮVAIRŪS STRAIPSNIAI

TRISDEŠIMT METŲ — Juozas Vaišnys, S.J.	1
ŽIUPSNIS MINČIŲ APIE MEILĘ — Anicetas Tamošaitis, S.J.	4
DAŽNAS IR PRASMINGAS ŠV. RAŠTO SKAITYMAS — P. Daugintis, S.J.	9
KILNIŲJŲ ŽMONIŲ DARBAI TAUTOJE GYVI — Jonas Miškinis	13
GYVENIMO ŽODIS — Chiara Lubich	14
MEILĖ VIENUOLIŠKAME GYVENIME - Ses. Gregory Sheehy	15
MAŽOSIOS LIETUVOS KOVOS DĖL LIETUVYBĖS — J. Miškinis	17
AR KRISTUS DABAR GALI KENTĖTI? — Juozas Vaišnys, S.J.	21
DIEVO LAUKINĖJE GAMTOJE — Anicetas Tamošaitis, S.J.	22
DAILININKAS POVILAS KAUPAS — V.K.	35
AKTYVUS IR PASIVUS PATRIOTIZMAS — D. Bindokienė	37
ŽEMĖS GĖRYBIŲ ERŽILAS — Anicetas Tamošaitis, S.J.	41
TEATEINIE TAVO KARALYSTĖ — Chiara Lubich	44
KRISTAUS KANČIOS VAIDINIMAI — Juozas Vaišnys, S.J.	45
PATRIOTIZMAS — TĖVYNĖS MEILĖS JAUSMAS — J. Miškinis	43
VYSKUPAS VALERIJONAS PROTASEVIČIUS — Paulius Rabikauskas, S.J.	49
PASKUTINIEJI KRISTAUS ŽODŽIAI — J. El.	73
TIKĖJIMO NEAIŠKUMAI — Anicetas Tamošaitis, S.J.	77, 113, 158, 188, 222, 264, 296
II Vatikano susirinkimas mūsų kasdieniniame gyvenime	
Vysk. V. Brizgys	81, 119, 164, 192, 225, 260, 291, 327, 369
ABORTAS — ŽMOGŽUDYSTĖ — Kun. iš Lietuvos	84, 116
DIEVAS, ŽMOGUS IR BLOGIS — P. Daugintis, S.J.	86
KAS NEPRIIMA DIEVO KARALYSTĖS KAIP VAIKAS — Chiara Lubich	88
IDĖJŲ SKELBĖJAI — MITŲ HEROJAI — J. Miškinis	89
PRISIKĖLIMAS — Juozas Vaišnys, S.J.	109
PAGUODŽIANČIOS MINTYS — Dalia Staničkienė	125
PALAIMINTI, KURIE TIKI NEMATĖ — Chiara Lubich	125
SOLIDARUMAS YRA ATSAKYMAS — P. Daugintis, S.J.	129
MEILĖ MOTINAI — AMŽINA — Juozas Beleckas, S.J.	145
MANO MOTINA — Al. Likanderienė	147
MEILĖ STIPRESNĖ UŽ MIRTĮ — Marija Saulaitytė-Stankuvienė	149
MOTINOS KASDIENINĖ RUTINA — Elisabeth Elliot	150
„LAIŠKŲ LIETUVIAMS” VIETA MŪSŲ SPAUDOJE — Jurgis Gliuda	154
„LAIŠKŲ LIETUVIAMS” 30 METŲ SUKAKTIES MINĖJIMAS — Redakcija	180
BIRŽELINĖS MINTYS — Juozas Vaišnys, S.J.	181
KAIP AŠ SUPRANTU TIKĖJIMĄ — Aldona Kamantienė	183
TRISDEŠIMTMEČIAI „LAIŠKAI LIETUVIAMS” — Ingrida Bublienė	186
DARIUS IR GIRĖNAS — Bruno Markaitis, S.J.	217
KAIP AŠ SUPRANTU TIKĖJIMĄ — Kostas Paulius	219
KUNIGAS — KONTROVERSINĖ ASMENYBĖ — Juozas Vaišnys, S.J.	230
AŠ JUMS DUODU NAUJĄ ĮSAKYMĄ — Chiara Lubich	232
MOTERIŠKUMO PASLAPTIS — L. Jekentaitė	233
ŽMOGAUS BŪDO SAVYBIŲ APRAIŠKA — Jonas Miškinis	238
SIEKIANT PRASMINGESNIO GYVENIMO — Juozas Prunskis	239
KAINA, KURIĄ SUMOKAME, MYLĖDAMI DIEVĄ — J. A. Hardon, S.J.	240
LIETUVIŠKI VITAMINAI IR MINTYS RUDENĖJANT — D. Bindokienė	253
MYLĖK SAVO ARTIMĄ KAIP PATS SAVE — Gražina Kriaučiūnienė	256

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” EKSKURSIJA Į EUROPA — Redakcija	268
IŠ PIETŲ Į ŠIAURĘ PER EUROPA — Birutė A. Vindašienė	268, 304, 340, 382
PER DEVYNIOLIKA DIENŲ KARTU - Al. Likanderienė	273, 301
JAI ATLEIDŽIAMOS NUODĖMĖS — Chiara Lubich	277
MŪSŲ SPAUDOS ATEITIS — Juozas Vaišnys, S.J.	289
REIKIA ĮEITI PRO ANKŠTUS VARTUS — Chiara Lubich	300
LAPKRIČIO MINTYS — Juozas Vaišnys, S.J.	325
AŠTUONIOS JUODOS MINTYS — Anicetas Tamošaitis, S.J.	331
O REIKIA TIK VIENO — Chiara Lubich	335
JAPONŲ MENAS - Vida Kabailienė	336
KUNIGO VEIKLA VISUOMENĖJE — Stasys Yla	338
PAŽVELK Į SAVE — S. M.	346
KALĖDŲ NAKTIES VIZIJOS — J. E.	361
GEROJI NAUJIENA — KELIAS Į LAIMINGĄ GYVENIMĄ — Nina Gailiūnienė . . .	364
GYVENIMO MEDIS — PILNAS ŽIEDŲ IR VAISIŲ — Bruno Markaitis, S.J.	375
JŪSŲ NEKĖS DĖL MANO VARDO — Chiara Lubich	381

ŠEIMA

IDEALI MOTERIS IR VYRAS ALKOHOLIKAS — Vytautas Kasnis	27
NAMIE TYLA — Birutė Boreišienė	29
IDEALI MOTERIS SU KAUKU — Vytautas Kasnis	52
PIRMIEJI VEDYBINIO GYVENIMO METAI — Audronė S. ir M. B.	56
IDEALI MOTERIS - Vytautas Kasnis	92
VALIOS UGDYMAS — Reda Norkienė	95
ŠEIMOS ŽIEDAI IR DYGLIAI — Anicetas Tamošaitis, S.J.	131
SIMPATIJA DIENOS KELIJE — Vytautas Kasnis	169
SKYRYBOS — PRIEŽASČIŲ BEIEŠKANT — Danutė Bindokienė	196, 242, 278, 310
PO AUDRŲ — Į SAULĘTĄ GYVENIMĄ — Vytautas Kasnis	202
LINKSMOSIOS NAŠLĖS IŠGYVENIMAI — Vytautas Kasnis	246
PAVYDAS IR JO DRAUGAS PYKTIS — Vytautas Kasnis	281
PIKTI VAIKAI — Jonas Grudzinskas	314
PAPRASTA ISTORIJA — Birutė Boreišienė	315
KAI SUSIKRYŽIUOJA KALAVIJAI — Birutė Boreišienė	317
MOKYKIME UŽJAUSTI — R. Norkūnaitė	318
SINODAS, ŠEIMA IR LŪKESČIAI — P. Daugintis, S.J.	347
MANO VYRAS IDEALIAUSIAS — Vytautas Kasnis	349
PADĖKIME VAIKUI MĄSTYTI — Kazys Poškus	351
IDEALUS VYRAS IR RELIGIJA — Vytautas Kasnis	387

JAUNIMAS

PRIEŠ KETVIRTĮ ŠIMTMEČIO — Juozas Vaišnys, S.J.	58
GYVENIMAS YRA AUKA — Juozas Vaišnys, S.J.	96
PAVOJINGAS MIEGAS — Juozas Vaišnys, S.J.	135
NETURĖJAU BŪTI KUNIGAS — Jonas Kidykas, S.J.	172
KAS JĮ SUVILIOJO? — Laiškas iš Lietuvos	174
KĄ MAN REIŠKIA TIKĖJIMAS — Daina Kamantaitė	208
SEPTINTASIS LITUANISTIKOS SEMINARAS — Juozas Vaišnys, S.J.	320
NESKUBĖKITE GUOSTIS — A. A.	353

KNYGOS

SKAITINIAI MŪSŲ MAŽIESIEMS — A. Tyruolis	62
LIETUVOS ISTORIJS VAIZDAI - Red.....	63
KNYGŲ LIKIMAS - J. Miškinis	64
NEGI TAMSA MĖGSTAME LABIAU, KAIP ŠVIESA? — Nina Gailiūnienė	100
SKAUDI KNYGA APIE SKAUDŽIUS ĮVYKIUS — Nijolė Jankutė	103
DAR VIENA NAUJA KNYGELĖ VAIKAMS - Ses. Ona Mikailaitė	136
KNYGA APIE KILNŲJĮ JAUNUOLĮ — P. Dts.....	137
AMERIKOS LIETUVIŲ EKONOMINĖ VEIKLA — Adolfas Baliūnas	167
PRAEITIS KALBA — P. D.....	210
KLAJŪNO DALIA — Alė Rūta	211

EILĖRAŠČIAI

ZENTA TENISONAITĖ	8
J. Gotautas	12
FRAGMENTAI IŠ PASAULIO RELIGINĖS POEZIJOS (KABIR IR KAHLIL GIBRAN)	47
FELIX TIMMERMANS	80
ADA KARVELYTĖ	112
DALIA STANIŠKIENĖ	153
RITA DAMBRAUSKAITĖ, VANDA GIEDRYTĖ, KORNELIJUS PLATELIS	208
IŠ JAPONŲ POEZIJOS	337
ADELĖ ABROMAITIENĖ	380
TĖVYNĖJE	30, 65, 104, 138, 175, 212, 249, 284, 391
KALBA	33, 67, 105, 141, 177, 214, 251, 286, 322, 355, 389
ATGARSIAI	69, 357

TRUMPAI IŠ VISUR — visuose numeriuose yra trumpų žinučių iš katalikiškojo pasaulio.

“LAIŠKAI LIETUVIAMS” — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaguoja Juozas Vaišnys, S.J. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill. 60636. Tel. 737-8400.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” KONKURSAS

Šių metų konkurso tema — **Kaip išlaikyti šeimos vienybę ir lietuviškumą.** Kai kurie teisingai pastebėjo, kad šiame pavadinime slypi dvi temos: 1. šeimos vieningumas arba nesuardomumas, 2. šeimos lietuviškumas. Jeigu kas nori, gali rašyti tik kuria nors viena tema, bet galima straipsnyje nagrinėti ir abidvi.

Straipsnis turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir, įdėjus į atskirą vokelį savo tikrąją pavardę, adresą bei telefoną, atsiųstas redakcijai iki 1981 m. kovo mėn. 1 dienos.

Už geriausius rašinius skiriamos keturios premijos: I — 150 dol., II — 100 dol., III — 75 dol., IV — 50 dol. Premijų mecenatai: I — J. K. Vembrė, II — Jonas Veselka, III — J. V. Vizgirda, IV — Stefanija Rudokienė.

Premijos bus įteiktos “Laiškų lietuviams” metinėje šventėje balandžio mėn. 4 d., šeštadienį, Jaunimo Centro kavinėje. Meninę programą atliks estradinė dainininkė Linda Ruzgaitė ir jaunieji aktoriai.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Antanas Vaičiulaitis. IR ATLĖKĖ VOLUNGĖ. Eilėraščiai. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1980 m. Viršelis Viktoro Petravičiaus. 96 psl., kaina 4 dol.

Povilas Gaučys. ISPANŲ NOVELĖ. Ispanų rašytojų novelių antologija, sudaryta Povilo Gaučio. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1980 m. Viršelis Marytės Barzdžiūtės. 485 psl., kaina 10 dol.

ŠVENTASIS RASTAS. Komentarai ir aiškinimai. Apaštalo darbai. Paruošė Kostas Burbulys. Išleista Čikagoje 1980 metais. 187 puslapiai, kaina nepažymėta.

Vanda Frankienė-Vaitkevičienė. PASAKŲ PASAULIS. Penkios pasakos vaikams. Išleido JAV LB Švietimo taryba 1980 m. Viršelis ir iliustracijos Ados Korsakaitės-Sutkuvienės. 79 psl., kaina 3 dol. Galima gauti pas A. Kareivą, 6559 S. Richmond Ave., Chicago, 111. 60629.

Į LAISVĘ. Rugsėjis, 1980. Nr. 79(116). Politikos žurnalas. Leidžia Lietuvių fronto bičiuliai. Redaktorius Juozas Kojelis. Administracijos adresas: Jonas Prakapas, 14 Thelma Dr., Bakersfield, CA 93305. Metinė prenumerata JAV, Kanadoje ir Australijoje — 7 dol., kitur — 5 dol.

LIETUVIS ŽURNALISTAS, nr. 9. Lietuvių žurnalistų sąjungos neperiodinis leidinys. Redaktorė Rūta Klevą Vidžiūnienė, 23500 Via Galera, Valencia, CA 91355.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Kristina Parėštytė, Nijolė Užubalienė, Danutė ir Gediminas Vakariai. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Telef. 737-8400. Nekalto Prasidėjimo Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam, CT 06260. Metinė prenumerata — 8 dol., atskiras numeris — 80 centų.